

Dosarul nr. 1a-1135/2020
Chişinău
1-16228505-02-1a-23062020
SIMCIUC

Judecătoria Buiucani, mun.

Judecător: Natalia

DECIZIE
În numele Legii

20 octombrie 2026
Chişinău

mun.

COLEGIUL PENAL AL CURȚII DE APEL CENTRU

Având în componență:

Președintele ședinței: Denis BĂBĂLĂU

Judecătorii: Marcel JUGANARI și Marcel

POPESCU

Grefier: Mariana

PREPELEAC

Cu participarea:

Procurorului: Oleg

POPOV

Apărătorului inculpatului, avocatul: Alexandru

CHISNENCU

Inculpatului Andrei

CONIȘESCU

Reprezentanților părții vătămate, Agenția Servicii Publice: Petru CARAMAN și Ina

GRINIUC

Reprezentantului părții vătămate, Ministerul Finanțelor: Sergiu

SLOVA

a examinat în ședință publică, în ordine de apel, apelul declarat de procurorul în Procuratura sectorului Buiucani, mun. Chişinău, Alexei AXENTIEV, împotriva sentinței Judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău, din 19 octombrie 2015, în cauza penală de învinuire a lui:

CONIȘESCU Andrei *****, născut la *****,
IDNP: *****, originar din *****, domiciliat în
*****, bd. *****, *****, cetățean al Republicii
Moldova, cu studii superioare, căsătorit, supus
militar, nu se află la evidența medicului narcolog
sau psihiatru, anterior nejudecat,

în comiterea infracțiunii prevăzute de **art. 328 alin. (1)** din Codul penal.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- în procedura primei instanțe: 16.04.2014 - 19.10.2015;
- în procedura instanței de apel: 04.11.2015 - 27.01.2016;
- în procedura instanței de recurs: 11.04.2016 - 09.08.2016;
- în procedura instanței de apel: 07.09.2016 - 21.12.2017;
- în procedura instanței de recurs: 12.03.2018 - 05.06.2018;
- în procedura instanței de apel: 12.07.2018 - 19.09.2019;
- în procedura instanței de recurs: 11.11.2019 – 05.06.2020;
- în prezenta procedură a instanței de apel, în rejudecare: 23.06.2020 - 20.10.2026.

Procedura de citare legală executată.

Audiind opinia participanților la proces, examinând materialele cauzei prin prisma argumentelor apelului, verificând legalitatea actului contestat, Colegiul penal al Curții de Apel Centru,

A C O N S T A T A T:

SOLUȚIA PRIMEI INSTANȚE

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, Andrei CONIȘESCU a fost achitat de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute la **art. 328 alin. (3) lit. d)** din Codul penal, întrucât fapta imputată inculpatului nu întrunește elementele componente ale infracțiunii.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată în sensul enunțat, instanța de fond a constatat că, de către organul de urmărire penală, *Conișescu Andrei a fost învinuit că, în perioada 15-26 iulie 2010, deținând funcția de consultant principal al Comisiei economie, buget și finanțe a Parlamentului Republicii Moldova, numit în funcție publică prin Ordinul Președintelui Parlamentului SC-2 nr.5 din 01 februarie 2010, depășind în mod vădit atribuțiile de serviciu, contrar pct.1.3 alin. (2) al Instrucțiunii privind lucrul cu documentele în Parlamentul Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Biroului Permanent al Parlamentului nr.1.3-XVI din 07.12.2005 (în continuare Instrucție), care prevede că respectarea regulilor stabilite în ea este obligatorie pentru deputații în Parlament, pentru funcționarii Aparatului Parlamentului, pentru consilierii conducerii Parlamentului, pentru consultanții și referenții din comisiile permanente și fracțiunile parlamentare, pct.8.4.2 din Instrucțiune care stabilește că lucrul nemijlocit cu actele legislative intră în obligațiunile funcționarilor din comisiile permanente, din Direcția documentare 2 parlamentară și din Direcția juridică, pct.8.4.3 din Instrucțiune care prevede că consultanții responsabili din comisiile permanente prezintă legile și hotărârile, împreună cu fișa de însoțire (anexa nr.32) Secției de redactare a Direcției*

documentare parlamentară, pct.8.4.5 din Instrucțiune care stipulează că actele legislative prezentate spre redactare în secția de redactare de către consultanții responsabili din comisiile permanente vor fi imprimate pe file de hârtie albă de formatul A4 pe o singură pagină și pct.8.4.7-8.4.8 din Instrucțiune care stabilește că actul legislativ redactat se restituie consultantului responsabil din comisia permanentă, care urmează în mod obligatoriu să-l verifice, înainte de a fi semnat de conducere, ilegal, modificând conținutul stenogramei ședinței în Plenul Parlamentului din 15 iulie 2010, a redactat și imprimat pe foi de hârtie textul final al Legii nr.176 din 15 iulie 2010, conform căruia în Anexa la lege, la pct.1) lit. e) s-a introdus următorul cuprins: e) întreținerea cazinourilor până la 6 mese inclusiv, cuantumul taxei constituie 180 000 lei pentru fiecare masă de joc, iar începând cu a 7-ea, cuantumul taxei constituie 360 000 lei. Tot el, a fost învinuit de faptul că, depășind în mod vădit atribuțiile acordate prin lege, în scopul de a urgenta intrarea în vigoare a actului normativ menționat, ilegal a introdus modificări în pct. III al Legii nr.176 din 15 iulie 2010, care prevedea că legea intră în vigoare peste 3 luni de la data publicării, cu excepția art.1 pct.18, în partea ce se referă la pct.1 lit. e) din anexă, care intră în vigoare la data publicării. Ulterior, cet. Conișescu Andrei, în pofida faptului că modificările menționate nu au fost acceptate de Comisia economie, buget și finanțe a Parlamentului Republicii Moldova nu au fost examinate și votate în ședința Plenului Parlamentului, ducând în eroare personalul din Direcția documentare parlamentară, ilegal le-a introdus în redacția finală a textului Legii nr.176 din 15 iulie 2010, care a fost promulgată prin Decretul Președintelui Interimar al Republicii Moldova, Ghimpu Mihai nr. 464-V din 30 iulie 2010. Urmare a acțiunilor ilegale ale cet. Conișescu Andrei de introducere frauduloasă a modificărilor în cauză în textul Legii nr.176 din 15 iulie 2010, potrivit informației prezentate de către Camera de Licențiere, bugetul de stat a fost prejudiciat cu suma de 5 973 165 lei, ce constituie urmări grave.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

3. Împotriva sentinței Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a declarat apel procurorul în Procuratura sectorului Buiucani, mun. Chișinău, Alexei AXENTIEV, prin care a solicitat casarea sentinței cu rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri prin care Andrei CONIȘESCU să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (2) lit. d) din Codul penal și, în temeiul acestei norme, să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu aplicarea pedepsei complementare – privarea de dreptul de a ocupa numite funcții în organele administrației publice locale și centrale și de a

exercita astfel de activitate pe un termen de 10 ani, precum și de a-l lua sub strajă pe inculpat din sala de judecată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2016, apelul declarat de acuzator a fost respins, cu menținerea sentinței fără modificări.

5. Nefiind de acord cu soluția instanței de apel, procurorul a declarat recurs ordinar, prin care a solicitat casarea deciziei, cu remiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6. Drept urmare, prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 09 august 2016, recursul declarat de procuror a fost admis, casată integral decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

7. În motivarea soluției sale, instanța de recurs a reținut că instanța de apel a examinat incomplet și superficial aspectele esențiale ale cauzei, întrucât, pe de o parte, a valorificat afirmația inculpatului că nu avea calitatea de persoană cu funcție de răspundere, fără a aprecia faptul că prin declarațiile sale acesta ar fi recunoscut tacit săvârșirea acțiunilor imputate, contestând, în esență, doar calitatea sa de subiect al infracțiunii, iar, pe de altă parte, a concluzionat prematur că acesta nu putea fi subiectul infracțiunii prevăzute de art. 328 din Codul penal în redacția aplicabilă la data faptelor. Totodată, instanța de apel a omis să aprecieze adresarea secretarului general al Parlamentului din 18 noiembrie 2011, nu a cercetat Ordinul Președintelui Parlamentului SC-2 nr. 5 din 1 februarie 2010 și fișa de post a inculpatului, relevante pentru stabilirea modului de numire, a împuternicirilor și a statutului acestuia. De asemenea, instanța de recurs a considerat eronată concluzia referitoare la prejudiciu, întrucât întreprinderile vizate au fost obligate, prin hotărâri judecătorești irevocabile, să recalculeze taxele și să achite în bugetul de stat diferențele restante.

8. În continuare, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2017, a fost admis apelul procurorului, casată integral sentința primei instanțe, inclusiv din oficiu, în temeiul art. 409 alin. (2) din Codul de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal pornit în privința lui Andrei CONIȘESCU a fost încetat din motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

9. Prin ordonanța privind modificarea învinuirii în instanța de judecată din 15 noiembrie 2017, acuzatorul de stat a modificat învinuirea adusă lui Andrei CONIȘESCU, fiind învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, cu următoarele semne de individualizare: *„depășirea atribuțiilor de serviciu, adică săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele*

drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, faptă ce a cauzat urmări grave bugetului de stat”.

10. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 05 iunie 2018, a fost admis recursul declarat de procuror, casată integral decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată”.

11. În motivarea soluției sale, instanța de recurs a conchis că instanța de apel a concluzionat pripit că ordonanța procurorului privind concretizarea învinuirii ar fi constituit o modificare în sensul agravării, deși prin aceasta sintagma „intereselor publice” a fost înlocuită cu „bugetului de stat”, iar cauza se examina în apelul declarat chiar de procuror. Totodată, constatarea instanței de apel potrivit căreia sentința nu ar fi fost atacată de procuror a fost contrară situației de fapt, întrucât apelul acestuia a fost admis, iar sentința casată integral. Curtea Supremă de Justiție a constatat, astfel, că decizia atacată nu cuprindea motivele pe care se întemeia soluția, fiind incident temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală. De asemenea, instanța de apel nu a elucidat corespunzător problema persoanei juridice prejudiciate, fiind necesar să stabilească dacă bugetul de stat, ca parte componentă a statului, poate fi considerat persoană juridică în sensul normelor civile și, în consecință, dacă prejudiciul imputat putea fi raportat la drepturile și interesele ocrotite de lege ale unei asemenea persoane.

12. Prin ordonanța privind modificarea învinuirii în instanța de judecată din **22 ianuarie 2019** (f.d. 210 - 212), acuzatorul de stat a modificat învinuirea adusă, cu punerea sub învinuire a inculpatului Andrei CONIȘESCU de comiterea infracțiunii prevăzute de **art. 328 alin. (1)** din Codul penal, cu următoarele semne de individualizare: *„depășirea atribuțiilor de serviciu, adică săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, faptă ce a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege a persoanei juridice – Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova”.*

13. Potrivit ordonanței din 22 ianuarie 2019, Conișescu Andrei ***** a fost învinuit pentru faptul că *el în perioada 15-26 iulie 2010, deținând funcția de consultant principal al Comisiei economie, buget și finanțe a Parlamentului Republicii Moldova, numit în funcție publică prin Ordinul Președintelui Parlamentului SC-2 nr. 5 din 01 februarie 2010, depășind în mod vădit atribuțiile de serviciu, contrar pct. 1.3 alin. (2) al Instrucțiunii privind lucrul cu documentele în Parlamentul Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Biroului Permanent al Parlamentului nr.13-XVI din 07.12.2005 (în continuare Instrucție), care prevede că respectarea regulilor stabilite în ea este obligatorie pentru deputații în Parlament, pentru funcționarii Aparatului Parlamentului, pentru consilierii conducerii Parlamentului, pentru consultanții și referenții din comisiile permanente și fracțiunile parlamentare, pct. 8.4.2 din Instrucțiune care stabilește că lucrul nemijlocit cu actele legislative intră în obligațiunile funcționarilor din comisiile*

permanente, din Direcția documentare parlamentară și din Direcția juridică, pct. 8.4.3 din Instrucțiune care prevede, că consultanții responsabili din comisiile permanente prezintă legile și hotărârile, împreună cu fișa de însoțire (anexa nr.32) Secției de redactare a Direcției documentare parlamentară, pct. 8.4.5 din Instrucțiune care stipulează că actele legislative prezentate spre redactare în secția de redactare de către consultanții responsabili din comisiile permanente vor fi imprimate pe file de hârtie albă de formatul A4 pe o singură pagină și pct. 8.4.7-8.4.8 din Instrucțiune care stabilește că actul legislativ redactat se restituie consultantului responsabil din comisia permanentă, care urmează în mod obligatoriu să-l verifice, înainte de a fi semnate de conducere, ilegal, modificând conținutul stenogramei ședinței în Plenul Parlamentului din 15 iulie 2010, a redactat și imprimat pe foi de hârtie textul final al Legii nr. 176 din 15 iulie 2010, conform căruia în Anexa la lege, la pct. 1) lit. e) s-a introdus următorul cuprins: e) întreținerea cazinourilor pînă la 6 mese inclusiv, cuantumul taxei constituie 180 000 lei pentru fiecare masă de joc, iar începând cu a 7-ea, cuantumul taxei constituie 360 000 lei.

Tot el, depășind în mod vădit atribuțiile acordate prin lege, în scopul de a urgenta intrarea în vigoare a actului normativ menționat, ilegal a introdus modificări în pct. III al Legii nr.176 din 15 iulie 2010, care prevedea că legea intră în vigoare peste 3 luni de la data publicării, cu excepția articolului I punctul 18, în partea ce se referă la punctul 1 litera e) din anexă, care intră în vigoare la data publicării.

Ulterior, Conișescu Andrei, în pofida faptului că modificările menționate nu au fost acceptate de Comisia economie, buget și finanțe a Parlamentului Republicii Moldova, nu au fost examinate și votate în ședința în Plen a Parlamentului, ducând în eroare personalul din Direcția documentare parlamentară, ilegal le-a introdus în redacția finală a textului Legii nr.176 din 15 iulie 2010, care a fost promulgată prin Decretul Președintelui Interimar al Republicii Moldova Mihai Ghimpu nr.464-V din 30 iulie 2010.

Urmare a acțiunilor ilegale ale lui Conișescu Andrei de introducere frauduloasă a modificărilor în cauză în textul Legii nr. 176 din 15 iulie 2010, potrivit informației prezentate de către Camera de Licențiere, bugetul de stat reprezentat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a fost prejudiciat cu suma de 5 973 165 lei, ce constituie daune în proporții considerabile.”

14. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2019, a fost admis apelul procurorului, casată total sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care procesul penal pornit în privința lui Andrei CONIȘESCU în temeiul art. 328 alin. (1) din Codul penal a fost încetat în temeiul art. 60 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 391 alin. (1), pct. 6) din Codul de procedură penală, deoarece a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală. Totodată, a fost admisă acțiunea civilă și încasat din contul lui Andrei CONIȘESCU în beneficiul Statului (bugetul de stat) prejudiciul material în sumă de 5.973.165 lei.

15. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 05 iunie 2020, a fost admis recursul ordinar declarat de avocatul Alexandru CHISNENCU și inculpatul Andrei CONIȘESCU, a fost casată integral decizia instanței de apel și s-a dispus rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

16. Potrivit fișei de repartizare a dosarului, prezenta cauză penală a fost repartizată spre examinare, în ordine de apel, în mod automat-aleatoriu, judecătorului Curții de Apel Chișinău, Oxana ROBU, la 23 iunie 2020.

17. Ulterior, prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii din 20 iunie 2025, a fost aprobat raportul de nepromovare a evaluării externe de către judecătorul Oxana ROBU.

18. Prin încheierea Președintelui interimar al Curții de Apel Centru, Ghenadie MÎRA, din 30 iunie 2025, dat fiind faptul că la 23 iunie 2025, judecătorul Oxana ROBU a depus contestația în ordinea art. 18 din Legea nr. 65/2023, împotriva hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii din 20 iunie 2025, s-a constatat imposibilitatea de participare a judecătorului vizat la acțiunile de pregătire și examinare a cauzelor repartizate acestuia și s-a dispus redistribuirea prezentei cauze.

19. Drept urmare, potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului, prezenta cauză penală a fost repartizată judecătorului Curții de Apel Centru, Marcel POPESCU, la 04 septembrie 2025.

MOTIVELE APELULUI

20. Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de fond, a declarat apel procurorul în Procuratura sectorului Buiucani, mun. Chișinău, Alexei AXENTIEV, prin care a solicitat casarea sentinței cu rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri prin care Andrei CONIȘESCU să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute imputate și, în temeiul acestei norme, să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu aplicarea pedepsei complementare – privarea de dreptul de a ocupa numite funcții în organele administrației publice locale și centrale și de a exercita astfel de activitate pe un termen de 10 ani, precum și de a-l lua sub strajă pe inculpat din sala de judecată.

21. În motivarea apelului, procurorul Alexei AXENTIEV a susținut că sentința de achitare este neîntemeiată și contrară probatoriului administrat. Acesta a menționat că, deși prima instanță a enumerat probele prezentate de acuzare, nu a explicat în mod corespunzător motivele pentru care le-a înlăturat și a pus neîntemeiat la îndoială valoarea lor probatorie. În opinia acuzării, ansamblul probelor administrate atât la urmărirea penală, cât și în instanță demonstrează vinovăția inculpatului, iar prima instanță nu dispunea de probe pertinente și concludente care să justifice concluzia contrară.

22. Referitor la acțiunile imputate, acuzarea a susținut că Andrei CONIȘESCU, în calitate de consultant principal responsabil de proiect, avea un rol important în procedura de definitivare a actului legislativ. A invocat prevederile pct. 1.3, 8.4.2, 8.4.3 și 8.4.7-8.4.8 din Instrucțiunea privind lucrul cu documentele în Parlament, potrivit cărora consultantul responsabil prezenta proiectul spre redactare, împreună cu fișa de însoțire, iar după redactare era obligat să verifice textul înainte de semnarea acestuia de conducere. Potrivit acuzării, aceste atribuții îi permiteau inculpatului să intervină în circuitul de definitivare a textului, iar probele administrate ar confirma că indicațiile sale erau executate de personalul Direcției documentare parlamentare.

23. Acuzarea a contestat și versiunea inculpatului potrivit căreia atribuțiile sale s-ar fi limitat la transmiterea documentelor între subdiviziuni. În susținerea poziției sale au fost invocate declarațiile martorilor Andrei COSANDACHE și Iurie CERNEAN, potrivit cărora consultantul responsabil sistematiza propunerile și amendamentele parvenite în plen, pregătea proiectul final și îl transmitea spre redactare.

24. De asemenea, a invocat faptul că redactorul Lidia MARDARE ar fi efectuat modificarea referitoare la intrarea în vigoare a legii la solicitarea inculpatului, precum și declarațiile deputatului Veaceslav UNTILĂ privind circumstanțele înaintării amendamentului referitor la taxele pentru jocurile de noroc. În opinia acuzării, aceste împrejurări infirmau susținerea că Andrei CONIȘESCU ar fi avut un rol pur tehnic în procesul legislativ.

25. Cu privire la calitatea de subiect al infracțiunii, procurorul a invocat definiția persoanei cu funcție de răspundere prevăzută de art. 123 alin. (1) din Codul penal și a susținut că, fiind numit prin Ordinul Președintelui Parlamentului SC-2 nr. 5 din 1 februarie 2010 și având atribuțiile prevăzute de Instrucțiune, inculpatul exercita în fapt un spectru de atribuții mai larg decât simple activități profesionale. Potrivit acuzării, posibilitatea acestuia de a da indicații personalului Aparatului Parlamentului și influența exercitată asupra definitivării textului legii demonstau exercitarea unor funcții ale autorității publice ori a unor atribuții administrative de dispoziție.

26. Referitor la urmările prejudiciabile, apelantul a respins afirmația inculpatului că modificările ar fi determinat majorarea încasărilor la buget. Acuzarea a susținut că, potrivit informației Camerei de Licențiere și hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile, ca urmare a textului modificat al Legii nr. 176/2010, agenții economici nu ar fi achitat integral taxele pentru activitatea în domeniul jocurilor de noroc, diferența totală constituind 5973165 lei. Procurorul a afirmat expres că această sumă constituia prejudiciul cauzat bugetului de stat și că, la momentul declarării apelului, nu a fost restituită/achitată, agenții economici fiind obligați prin hotărâri judecătorești să achite taxele restante.

27. Cu privire la latura subiectivă, acuzarea a susținut că inculpatul a acționat cu intenție, cunoscând limitele atribuțiilor sale și faptul că modificările respective nu corespundeau textului votat de Parlament. Procurorul a apreciat că depășirea vădită a competențelor de serviciu a afectat desfășurarea normală a activității autorității publice și a produs urmări grave, ceea ce justifică intervenția legii penale și aplicarea unei pedepse proporționale cu gravitatea faptei.

POZIȚIILE PARTICIPANȚILOR ÎN INSTANȚA DE APEL

28. În ședința instanței de apel, acuzatorul de stat, procurorul Oleg POPOV, a solicitat admiterea apelului, constatarea vinovăției lui Andrei CONIȘESCU în comiterea faptei imputate, cu aplicarea în privința inculpatului a unei pedepse penale echitabile.

29. În ședința instanței de apel, apărătorul inculpatului, avocatul Alexandru CHISNENCU și inculpatul Andrei CONIȘESCU au solicitat respingerea apelului, susținând poziția expusă în fața instanței de fond.

ADMISIBILITATEA APELULUI

30. Conform art. 402 alin.(1) din Codul de procedură penală, *termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.*

31. După cum rezultă din materialele cauzei, sentința Judecătoreiei Buiucani, mun. Chișinău, a fost pronunțată public la 19 octombrie 2015, cu participarea acuzatorilor de stat, procurorilor Ghenadie PÎRLII, Mihail UGLEA și Alexei AXENTIEV, apărătorului inculpatului, avocatului Alexandru CHISNENCU și inculpatului Andrei CONIȘESCU, care au primit copia sentinței, fapt ce rezultă expres și recipisa anexată la materialele cauzei (f.d. 230).

32. Potrivit art. 231 alin. (3) din Codul de procedură penală, *la calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.*

33. În asemenea circumstanțe, având în vedere că cererea de apel a fost depusă de acuzatorul de stat la 02 noiembrie 2015, Colegiul penal constată că aceasta a fost depusă în interiorul termenului prevăzut de lege în acest sens.

34. Sub aspectul celorlalte condiții de admisibilitate, Colegiul penal constată că apelul a fost declarat de un subiect investit cu acest drept, împotriva unei hotărâri susceptibile de a fi atacată cu apel, cu respectarea cerințelor privind forma și conținutul cererii. Totodată, apelul cuprinde motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază,

indică partea din sentință contestată și soluția solicitată, astfel încât sunt întrunite condițiile legale pentru examinarea acestuia în fond.

MOTIVAREA INSTANȚEI DE APEL

35. Audiind participanții la proces, cercetând probele administrate și apreciindu-le din punctul de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar în ansamblu, al coroborării acestora, precum și verificând legalitatea și temeinicia sentinței atacate, Colegiul penal al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia de a admite apelul declarat de procurorul Alexei AXENTIEV, însă din alte considerente decât cele invocate de apelant, de a casa sentința primei instanțe și de a pronunța o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, pentru motivele ce urmează:

36. Potrivit art. 414 alin. (1) din Codul de procedură penală, *instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.*

37. În conformitate cu art. 409 alin. (2) din Codul de procedură penală, *în limitele prevederilor arătate în alin. (1), instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului.*

38. Totodată, potrivit art. 415 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură penală, *instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, adoptă una din următoarele decizii: 2) admite apelul, casând sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2), și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.*

39. În acest context, Colegiul notează că, potrivit recomandărilor Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12 decembrie 2005, cu privire la practica judiciară despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel, chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel sunt; dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea este corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal, administrativ, ori civil sunt aplicate corect.

40. Totodată, Plenul Curții Supreme de Justiție a evidențiat că instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate și să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate sub toate aspectele relevante, în limitele efectului devolutiv al apelului.

41. Prin urmare, controlul exercitat de instanța de apel nu este limitat la verificarea formală a motivelor invocate de apelant. În cadrul stabilit de art. 409 din Codul de procedură penală, Colegiul este obligat să examineze aspectele de fapt și de drept relevante pentru soluționarea legală a cauzei și, atunci când constată existența unor

motive care impun intervenția asupra sentinței, poate dispune casarea acesteia inclusiv pentru alte considerente decât cele formulate în cererea de apel.

42. În prezenta cauză, Colegiul constată că, deși în cadrul ciclurilor procesuale anterioare au fost identificate deficiențe privind cercetarea și aprecierea unor probe, precum și motivarea soluțiilor pronunțate, aceste deficiențe au fost supuse verificării în cadrul prezentei rejudecări.

43. În urma cercetării nemijlocite și a aprecierii ansamblului probator, Colegiul ajunge la concluzia că rezultatul final al judecății rămâne achitarea lui Andrei CONIȘESCU, însă pentru considerente care nu coincid integral cu cele reținute de prima instanță și în raport cu cadrul juridic al acuzației astfel cum acesta a fost modificat ulterior în procedura de apel.

44. În prezenta rejudecare, Colegiul a stabilit anumite împrejurări de fapt diferit de prima instanță, inclusiv cu privire la participarea inculpatului la definitivarea textului Legii nr. 176. Totodată, acuzația supusă în prezent examinării este cea formulată ulterior în procedura de apel potrivit **art. 328 alin. (1)** din Codul penal. În aceste condiții, legalitatea soluției nu poate fi asigurată prin simpla menținere fără modificări a sentinței pronunțate asupra acuzației existente la momentul judecării cauzei în prima instanță.

45. Prin urmare, Colegiul va efectua o apreciere proprie a faptelor, probelor și normelor de drept aplicabile, urmând să stabilească dacă, în raport cu acuzația care formează în prezent obiectul judecății, sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii imputate. Faptul că această analiză conduce, în final, tot la achitare nu înlătură necesitatea pronunțării unei noi hotărâri care să corespundă situației de fapt și de drept stabilite în prezenta procedură.

46. În continuare, Colegiul reține că, fiind audiat în ședința instanței de fond, inculpatul Andrei CONIȘESCU nu a recunoscut vina în fapta imputată, declarând că nu este de acord cu învinuirea adusă, deoarece, la momentul săvârșirii așa-zisei infracțiuni, în perioada 15–26 iulie 2010, în Codul penal era în vigoare art. 123 „Persoana cu funcție de răspundere” din Legea nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 și nicidecum art. 123, modificat prin Legea nr. 245 din 12 decembrie 2011, care a intrat în vigoare la 03 februarie 2012. În afară de aceasta, a deținut funcția de consultant principal – funcție de execuție, iar, potrivit art. 6–10 din Legea nr. 158-XVI din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, precum și Legii nr. 155/2011 privind Clasificatorul unic al funcțiilor publice (Anexa, pct. 3, cod C01), această funcție nu se încadrează în noțiunea de persoană cu funcție de răspundere, stipulată la art. 123 din Codul penal, în redacția Legii nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 și, deci, nu poate fi subiect al infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, în redacția Legii nr. 985 din 18 aprilie 2002, prin prisma art. 123 din Codul penal în aceeași redacție. Inculpatul a comunicat că

procesul de examinare, aprobare și promulgare a Legii nr. 176 din 15 iulie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 451/2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător a avut loc în perioada mai–august 2010. Art. 123 și art. 328 din Legea nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, Codul penal al Republicii Moldova (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72–74/195 din 14 aprilie 2009, în vigoare din 24 mai 2009), vizează definițiile persoanei cu funcție de răspundere, persoanei cu înaltă funcție de răspundere, precum și acțiunile acestora. Aceste prevederi au fost în vigoare în perioada 24 mai 2009 – 02 februarie 2012. Inculpatul a menționat că în conformitate cu prevederile art. 22 din Constituția Republicii Moldova, nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, la momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos, iar, potrivit art. 46 din Legea nr. 780 din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, actul legislativ produce efecte numai în timpul cât este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Totodată, a indicat că potrivit art. 328 din Codul penal, săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice. Prin urmare, acesta a subliniat că se pune întrebarea prin ce legi au constatat procurorii că unui consultant principal – funcție de execuție – i se acordă drepturi și atribuții, cu atât mai mult cu cât Legea nr. 797/1996 nu prevede nicio trimitere la sintagma „consultant principal”. Referitor la Instrucțiunea privind lucrul cu documentele în Parlamentul Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Biroului Permanent al Parlamentului nr. 13-XVI din 07 decembrie 2005, a menționat că aceasta este un act administrativ intern, iar nerespectarea ei de către un angajat al instituției poate atrage după sine doar o sancțiune disciplinară. Inculpatul a declarat că Instrucțiunea nr. 13-XVI din 07 decembrie 2005 nu a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și, totodată, lipsește din dosarul prezentat de Procuratura Generală. În baza demersului din 25 mai 2012 al domnului Tudor DELIU, deputat în Parlament, adresat Biroului Permanent al Parlamentului, Direcția juridică a Secretariatului Parlamentului a efectuat o expertiză asupra Instrucțiunii nr. 13/2005 privind lucrul cu documentele în Parlamentul Republicii Moldova, care s-a finalizat cu Raportul de expertiză nr. Dj-226 din 01 iunie 2012. Conform Raportului de expertiză asupra Instrucțiunii privind lucrul cu documentele în Parlamentul Republicii Moldova nr. Dj 12-226 din 01 iunie 2012 (raportul este parte componentă a dosarului), originalul acesteia, precum și copia ei legalizată lipsesc din arhiva Parlamentului. Așadar, a concluzionat inculpatul procurorii s-au folosit, în activitatea lor, de niște broșuri în care se conținea un oarecare text al Instrucțiunii nr. 13 (edițiile din anii 2005, 2009 și 2011). Aceste ediții diferă substanțial între ele, fapt confirmat și în Raportul de expertiză al Direcției juridice a Secretariatului

Parlamentului. Inculpatul a comunicat că parte componentă a dosarului este Regulamentul privind atribuțiile funcționarilor Direcției documentare parlamentară, aprobat la 18 iunie 2001 de către domnul Corneliu GURIN, director general al Aparatului Parlamentului, în care sunt stipulate atribuțiile funcționarilor din subdiviziune (șeful Direcției, Secția de redactare, Secția organizarea lucrărilor în plen ale Parlamentului, sectorul pentru asigurarea ședințelor Parlamentului, Biroul dactilografare, Cancelaria etc.). Aceste atribuții sunt menționate în declarația ultimului, parte componentă a dosarului. Acesta a argumentat că deschiderea dosarului se bazează, chipurile, pe Raportul Comisiei parlamentare de anchetă privind elucidarea circumstanțelor votării și semnării Legii nr. 176 din 15 iulie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător. Potrivit recomandărilor Comisiei, se menționează următoarele: *a remite Procuraturii Generale materialele și raportul Comisiei parlamentare de anchetă în vederea stabilirii existenței componentei de infracțiune pe acest caz; a recomanda Președintelui Parlamentului, domnului Marian LUPU, examinarea chestiunii inițierii procedurii privind aflarea domnului Veaceslav IONIȚĂ în funcția de președinte al Comisiei economie, buget și finanțe; a aprecia activitatea Secretarului general al Parlamentului, domnul Adrian FETESCU, persoană responsabilă de asigurarea bunei activități a organelor de lucru ale Parlamentului; Secretarul general să asigure elaborarea fișelor de post pentru funcționarii Secretariatului.* Inculpatul a declarat că Adrian FETESCU a fost demis din funcția de Secretar general al Secretariatului Parlamentului, însă Procuratura a deschis dosar penal pe numele său, care nu este menționat în recomandări și nu este persoană cu funcție de răspundere. Totodată, inculpatul a declarat că nu este de acord cu informația prezentată de Camera de Licențiere nr. 01-564 din 13 februarie 2014, potrivit căreia suma prejudiciului cauzat bugetului de stat constituie 5.973.165 lei. La data de 22 septembrie 2010, Veaceslav IONIȚĂ, deputat în Parlament, a semnat proiectul de lege nr. 2538 cu privire la revenirea la taxele anterioare la unele jocuri de noroc. Concomitent, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 5 din 18 februarie 2011, a declarat neconstituționale prevederile pct. 1 lit. e) din Anexa la Legea nr. 176/2010. Ulterior, Parlamentul a adoptat Legea nr. 42 din 17 martie 2011 cu privire la modificarea anexei la Legea nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător. Prin urmare, s-a revenit la situația de până la 10 august 2010, astfel încât efectele Legii nr. 176/2010 nu au cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice. De asemenea, inculpatul a invocat că potrivit art. 18 alin. (7) și art. 8 alin. (1) lit. a) pct. 5) din Legea nr. 451 din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, taxele pentru întreținerea cazinourilor se varsă la bugetul de stat și nu la Camera de Licențiere, prin urmare, aceasta nu poate avea calitatea

de parte vătămată. În final, inculpatul a comunicat că, potrivit art. 65 alin. (1) din Legea nr. 181 din 25 iulie 2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală, colectarea veniturilor și a altor încasări aprobate în bugetele componente ale bugetului public național se asigură de către administratorii de venituri stabiliți prin actele normative care instituie aceste venituri, iar, potrivit alin. (2) al art. 65, în cazul în care legislația nu prevede autoritatea responsabilă de administrarea anumitor venituri bugetare, Ministerul Finanțelor desemnează administratorii veniturilor bugetare respective. Totodată, reieșind din prevederile art. 129 alin. (1) și art. 131 alin. (1) din Codul fiscal, a conchis că Camera de Licențiere nu poate fi parte vătămată (f.d. 189-196, vol. 17).

47. Fiind audiat în ședința instanței de apel, inculpatul Andrei CONIȘESCU a comunicat că a fost audiat la Judecătoria Buiucani mun. Chișinău și susține declarațiile depuse în instanța de fond, nu este de acord cu apelul declarat de procuror și că nu are nimic suplimentar de adăugat. Răspunzând la întrebarea procurorului, inculpatul a comunicat că el personal a mers cu proiectul de lege către secretariat pentru că potrivit procedurii acesta se transmitea prin consultant către comisie.

48. În continuare, Colegiul penal va analiza ansamblul probelor administrate în cauză, inclusiv cele cercetate de prima instanță și cele administrate ori verificate suplimentar în cadrul judecării apelului, apreciindu-le atât separat, cât și în ansamblu, prin prisma pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării acestora, în raport cu circumstanțele învinuirii și elementele constitutive ale infracțiunii imputate, după cum urmează:

- *Declarațiile martorului Valeriu LAZĂR*, care, fiind audiat în instanța de fond, a declarat că, în perioada în care exercita funcția de ministru al Economiei, potrivit procedurii regulamentare, la etapa finală a procesului legislativ, ministrul care a prezentat inițiativa legislativă din numele Guvernului aplica viza pe verso-ul ultimei pagini a legii, înainte de publicarea acesteia. În acest context, a fost informat de către consilier că în anticameră se afla domnul Andrei CONIȘESCU pentru realizarea acestei proceduri. Potrivit practicii existente în cadrul ministerului, a solicitat consultanților din direcția abilitată să analizeze textul și să verifice dacă nu fusese modificat conceptul legii în raport cu varianta inițială. A precizat că, potrivit tehnicii legislative și Regulamentului Parlamentului, ministrul se implica până la prima lectură, fiind necesar să se asigure că ideile conceptuale ale proiectului de lege nu sunt modificate. Din momentul în care ministrul prezenta proiectul de lege la tribuna Parlamentului și acesta era votat în prima lectură, etapele ulterioare țineau de competența deputaților. Respectiv, a solicitat colegilor din direcție să verifice dacă nu fuseseră operate modificări conceptuale în proiectul de lege pentru care fusese mandatat de Guvern. Colegii din direcție i-au

comunicat că nu fuseseră efectuate asemenea modificări, după care, chiar în anticamera Guvernului, și-a aplicat semnătura, pe document fiind deja aplicate semnăturile reprezentanților Parlamentului. A declarat că în proiectul Guvernului categoric nu se conțineau prevederi referitoare la jocurile de noroc, deoarece scopul proiectului de lege era unul cu totul diferit, și anume simplificarea unor proceduri și aducerea legii în concordanță cu alte legi din domeniu, fără a viza taxele. Din câte își amintește, unica normă de acest gen discutată în Parlament privea taxa pentru întreprinderile nou-create din categoria IMM. Prin urmare, a susținut că nu putea fi vorba despre taxele pentru jocurile de noroc. Jocurile de noroc, băuturile alcoolice și produsele din tutun nu intrau în categoria domeniilor pentru care se acordau stimulente. A menționat că personal nu a citit textul legii. Data intrării în vigoare a legii nu constituia o chestiune conceptuală și nu prezenta importanță pentru Ministerul Economiei, motiv pentru care nu poate comunica dacă în text existau prevederi referitoare la data intrării în vigoare a legii sau a unui articol din aceasta. A mai declarat că era o practică obișnuită ca Andrei CONIȘESCU să vină pentru a obține avizul său în calitate de ministru, aceeași practică fiind aplicată și în cazul altor consultanți. Totodată, aceasta nu însemna că de fiecare dată se proceda în același mod, întrucât uneori venea consilierul său pentru a obține avizul. Consultanții cu experiență erau mai insistenți în a intra la ministru, iar în cazul proiectului în discuție Andrei CONIȘESCU a fost insistent. De regulă, proiectul de lege era adus în anticameră, de unde era transmis mai departe. Existau însă cazuri în care consultanții comunicau că proiectul era urgent și că documentele nu puteau fi lăsate în anticameră, fiind necesară examinarea lor cât mai rapidă, astfel cum s-a întâmplat și în cazul de față. Nu cunoaște dacă proiectul respectiv avea caracter prioritar, însă i s-a solicitat ca acesta să fie examinat și avizat în regim de urgență, fapt care a și fost realizat. Nu își amintește dacă proiectul respectiv viza mai multe legi, însă a menționat că există practica includerii mai multor modificări legislative într-un singur proiect. Nu au fost efectuate calcule, însă ulterior au apărut mai multe litigii, deoarece Camera de Licențiere se afla în subordinea Ministerului Economiei și s-a creat o situație confuză în aplicarea legii. Modificarea taxei într-o perioadă în care erau valabile mai multe licențe deja eliberate a generat probleme. A declarat că, pentru o anumită perioadă, acest gen de activitate a fost blocat, au existat litigii, iar directorul Camerei de Licențiere nu știa cum să procedeze și a sesizat Ministerul Economiei pentru a evita apariția unor probleme cu Procuratura. Nu poate spune dacă modificarea respectivă a avut un impact direct. A mai menționat că situația s-a complicat atunci când s-a revenit la taxele vechi, deoarece unii agenți economici reușiseră să obțină licențe cu o taxă redusă, iar, potrivit legislației privind licențierea, licența nu putea fi retrasă înainte de expirarea termenului pentru care fusese acordată. În aceste condiții, a admis că au existat pierderi. Din câte își amintește, Camera de

Licențiere intenționa să se adreseze în instanța de judecată, însă, pe de altă parte, și agenții economici aveau anumite argumente, ceea ce a creat o situație confuză. Nu își amintește cine era responsabil de proiectul respectiv, însă cunoaște că acesta ținea de Direcția Reglementarea Mediului de Afaceri. La acel moment, consilier era Alexandru GUZUN, care avea sarcina să discute cu direcția, iar o a doua persoană era cineva din cadrul direcției, fără a-și aminti cine anume (f.d. 79, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Valeriu LAZĂR a declarat că în instanța de fond a fost audiat și declarațiile date le susține. Răspunzând la întrebările acuzării, martorul a comunicat că în anul 2010 activa în calitate de Ministru al Economiei, proiectul de lege stipulat parvenise de la Ministerul Economiei și a parvenit deja modificat. Martorul a menționat că inculpatul Andrei CONIȘESCU a venit în anticameră cu acel proiect de lege, normele proiectului fiind deja modificate.

- *Declarațiile martorului Veaceslav IONIȚĂ*, care, fiind audiat în instanța de fond, a declarat că în cadrul Comisiei era examinat un proiect de lege, iar domnul Veaceslav UNTILĂ a venit cu propunerea de modificare a Legii cu privire la taxele pentru jocurile de noroc. Personal, precum și ceilalți membri ai Comisiei, nu au acceptat această idee, subiectul fiind discutat în cadrul Comisiei de aproximativ patru ori, fără a fi acceptat vreodată. Deși domnul Veaceslav UNTILĂ argumenta că propunerea era una bună, martorul a fost categoric împotriva acesteia. Potrivit raportului Comisiei, propunerea a fost respinsă, însă domnul Veaceslav UNTILĂ a continuat să încerce să-i convingă că proiectul era benefic. I-a comunicat că nu acceptă propunerea, iar, dacă dorește, poate să o înainteze în plen sub forma unui amendament. Ulterior, nu a mai avut loc o altă ședință a Comisiei asupra proiectului respectiv. A declarat că, ulterior, în cadrul unei ședințe plenare a Parlamentului, a cărei dată nu și-o amintește, dar care a avut loc la sfârșitul sesiunii din iunie 2010, a prezentat legea, fără ca asupra raportului Comisiei să fie formulate obiecții. După examinarea altor subiecte, cu ocazia prezentării unui alt proiect, domnul Veaceslav UNTILĂ a comunicat că are un amendament la lege, însă s-a exprimat într-un mod care nu i-a fost suficient de clar. Nu a acordat atenție acestui aspect, întrucât legea fusese deja votată și considera subiectul epuizat. În luna august a aflat de la colegii săi că amendamentul respectiv fusese introdus în lege. În consecință, împreună cu colegii de la Guvern, au convenit să acționeze prompt, astfel încât Guvernul să conteste amendamentul la Curtea Constituțională, iar el să pregătească un proiect de lege pentru anularea acestuia. Proiectul a fost pregătit în luna septembrie, însă, din cauza campaniei electorale, nu s-a reușit votarea lui. Imediat după campania electorală, proiectul a fost votat. A menționat că, până la ieșirea sa în plen cu proiectul respectiv, nimeni nu cunoștea despre acesta. Împreună cu colegii de la Guvern au efectuat calcule și au ajuns la concluzia că posibilele pierderi constituiau aproximativ 6 milioane de lei, fapt care s-a

întâmplat în martie 2011. După ce proiectul de lege a fost votat în două lecturi, a observat o nemulțumire considerabilă în rândul deputaților și a solicitat plenului Parlamentului examinarea acestuia și în a treia lectură, pentru anularea amendamentului și identificarea unei modalități de restituire a sumelor respective. A propus o formulă care a fost acceptată de Parlament, iar ulterior această formulare a fost contestată la Curtea Constituțională, însă sesizarea a fost respinsă. În consecință, Guvernul dispunea de instrumentele legale necesare pentru a solicita achitarea restanțelor de la persoanele care nu achitaseră integral sumele datorate. Referitor la atribuțiile consultantului principal în raport cu proiectele de legi, a declarat că acesta participă la grupurile de lucru asupra proiectului, la ședințele Comisiei în care sunt examinate amendamentele înaintate, solicită opinia autorului proiectului, pregătește raportul Comisiei și sinteza asupra proiectului, iar după votarea legii pregătește proiectul final, ținând cont de raportul Comisiei și de sinteza amendamentelor. Andrei CONIȘESCU participa la ședințele Comisiei, iar obligația sa era să cunoască toate amendamentele, în special asupra subiectelor sensibile, în privința cărora consultantul trebuia să îl atenționeze. A precizat că amendamentul discutat în cadrul Comisiei nu conținea prevederi speciale referitoare la data intrării în vigoare a legii. Personal nu a observat această derogare și, din câte își amintește, nici Comisia de anchetă nu a observat-o. Pentru prima dată a aflat despre această derogare la Procuratură. A declarat că, în anul 2009, când a fost numit președinte al Comisiei economie, buget și finanțe, Andrei CONIȘESCU activa deja în calitate de consultant. L-a caracterizat ca fiind o persoană erudită, însă uneori dădea dovadă de neglijență și nu era suficient de riguros la întocmirea rapoartelor. Din acest motiv, reprezentanții Comisiei juridice își manifestau uneori nemulțumirea față de modul de întocmire a rapoartelor, însă martorul îl apăra, considerând că persoanele erudite nu sunt întotdeauna și foarte organizate. Referitor la suma de 6 milioane de lei, a declarat că aceasta era vehiculată aproximativ, deoarece unii titulari cărora le expira licența urmau să obțină o nouă licență la un preț mai mic, iar alții puteau înceta licența existentă pentru a obține ulterior una nouă la un preț redus. A precizat că nu era vorba despre o sumă fixă, iar prejudiciul urma să survină în momentul în care un agent economic aplica prevederile noii legi și se adresa Camerei de Licențiere pentru eliberarea unei licențe la un preț mai avantajos. Nu cunoaște care au fost pierderile efective și ce sumă a fost recuperată. A menționat, cu titlu de exemplu, că fusese adoptată și legea privind reducerea TVA pentru agricultori de la 20% la 8%, pierderile bugetare fiind estimate la aproximativ 3 milioane de lei anual, însă factorul politic a apreciat că beneficiul pentru societate era mai mare decât pierderile bugetare. În cazul în care domnul Veaceslav UNTILĂ i-ar fi convins de oportunitatea amendamentului, era posibil să se ajungă la concluzia că, deși bugetul ar suporta anumite pierderi, societatea ar avea de câștigat. A declarat că legea intră în

vigoare la data publicării sau la data indicată expres în cuprinsul acesteia, iar, de regulă, în cazul legilor cu impact asupra bugetului se indică data intrării în vigoare. Nu a putut răspunde dacă amendamentul a fost recunoscut neconstituțional și nici nu a putut confirma cuantumul prejudiciului, deoarece nu cunoștea câți agenți economici au procurat licențe în perioada respectivă. A mai declarat că unica instituție cu care colabora era Ministerul Justiției. A susținut cu certitudine că numai Andrei CONIȘESCU putea introduce textul amendamentului. Andrei CONIȘESCU îi prezenta raportul, după care îl transmitea Direcției juridice, însă aceasta din urmă putea opera modificări fără implicarea consultantului. Toți consultanții se bazau pe stenogramă și pe raport, iar procedura era coordonată cu Direcția juridică. A afirmat că amendamentul nu a fost votat în plen. Nu cunoaște ce relații avea Andrei CONIȘESCU cu ceilalți colegi și nici dacă între aceștia au existat incidente. A menționat doar că a fost indulgent față de acesta, chiar dacă manifesta uneori neglijență la întocmirea rapoartelor. Au existat anumite divergențe între Andrei CONIȘESCU și Direcția juridică, motiv pentru care acesta nu avea relații bune cu reprezentanții direcției. Cu referire la momentul în care domnul Veaceslav UNTILĂ a anunțat existența amendamentului, martorul nu a putut confirma cu certitudine dacă a spus „domnul UNTILĂ are un amendament la lege, citiți-l, vă rog”, însă a admis că putea exista o asemenea situație, deoarece președintele Comisiei informează plenul despre ceea ce se întâmplă în cadrul ședinței. Prin expresia „citiți-l prin stenogramă” a avut în vedere faptul că, atunci când un deputat înaintează un amendament, consultantul trebuie să îl reflecte în stenogramă, iar ulterior acesta trebuie inclus în raport sau în stenogramă, aceasta fiind procedura standard pentru amendamentele care nu se regăsesc în raport ori asupra cărora Comisia și-a exprimat un vot negativ. Nu cunoaște dacă amendamentul domnului Veaceslav UNTILĂ purta antetul deputatului, numărul de ieșire și semnătura acestuia în dosarul Legii nr. 1161, însă nu exclude această posibilitate, întrucât amendamentul figura în sinteza Comisiei. În cazul în care este înaintat un amendament la un proiect de lege, președintele Comisiei îl supune votului. A menționat însă că domnul Veaceslav UNTILĂ nu a citit amendamentul, iar domnul Serafim URECHEANU nici nu a înțeles despre ce se discuta. A declarat că au existat situații în care un deputat venea cu un amendament și depunea toate eforturile pentru ca acesta să fie acceptat, însă în cazul de față nu s-a întâmplat astfel. De regulă, în asemenea situații are loc o nouă ședință a Comisiei. Nu cunoaște dacă deputații sau celelalte persoane prezente în sală au formulat obiecții față de amendamentul respectiv. A semnat Legea nr. 176 pe verso fără a o citi, după ce aceasta fusese semnată de toate celelalte persoane, având încredere în Direcția juridică, în consultantul responsabil și în celelalte persoane care semnaseră anterior. La sfârșitul lunii august 2010, a fost recepționată o scrisoare de la Prim-ministru în care era expusă situația respectivă. În consecință, l-a informat pe domnul Mihai GHIMPU, care

exercita funcția de Președinte al Parlamentului, iar acesta i-a solicitat să informeze Prim-ministrul printr-o scrisoare, care a fost pregătită de Andrei CONIȘESCU împreună cu Direcția juridică. A relatat că, din câte își amintește, domnul Veaceslav UNTILĂ nu a citit amendamentul, ci a spus câteva cuvinte, iar martorul a considerat că acesta renunțase la propunere. Comunicându-i domnului Veaceslav UNTILĂ să citească amendamentul în stenogramă, a avut în vedere că, în cazul în care acesta urma să fie votat, consultantul trebuia să îl introducă în textul legii. De regulă, consultantii îl întrebau atunci când apăreau probleme sau neclarități. Andrei CONIȘESCU, de regulă, nu se apropia de el, iar ulterior identifica unele greșeli. În cazul dat, acesta nu s-a apropiat și nu l-a întrebat dacă amendamentul trebuia sau nu introdus în lege (f.d. 80-81, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Veaceslav IONIȚA a declarat că cu Andrei CONIȘESCU se află în relații colegiale din septembrie 2009 până în 2014, acesta fiind consultant în comisia buget și finanțe. A comunicat că a fost audiat în ședința instanței de fond și susține declarațiile depuse. A menționat că autorul amendamentului a fost un deputat din Parlament, pe nume Veaceslav UNTILĂ, comisia de profil expunându-se asupra acestuia. Răspunzând la întrebările acuzatorului, martorul a declarat că după adoptarea legii în plen responsabil de gestionarea dosarului a fost inculpatul Andrei CONIȘESCU. Conform Regulamentului Parlamentului orice lege care se propune pentru adoptare este repartizată de către Președintele Parlamentului, direcționând-o către o comisie, iar președintele comisiei desemnează un consultant. A comunicat că în cazul legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător responsabil a fost desemnat Andrei CONIȘESCU. A menționat că esența amendamentului constă în reducerea taxelor pentru anumite genuri de activitate, invocând că se protejează micul business. Martorul a declarat că Comisia de profil a propus Parlamentului respingerea amendamentului, iar în final, amendamentul a apărut în lege. Totodată, a menționat că respingerea amendamentului nu împiedică deputatului s-l propună separat în plen (f.d. 119, vol. 20).

- *Declarațiile martorului Veaceslav UNTILĂ*, care, fiind audiat în instanța de fond, a declarat că problema în cauză vizează unele amendamente la o lege referitoare la contribuțiile la bugetul de stat. A menționat că întreaga sa activitate în cadrul Comisiei se baza pe ajutorul consilierilor, iar el învăța pe parcurs. A declarat că la proiectul respectiv au fost formulate mai multe amendamente, unul dintre acestea vizând modificarea legii referitoare la activitatea cazinourilor. O parte dintre amendamente au fost propuse de el, iar o altă parte de către consilieri. Amendamentul provenit de la consilieri i-a fost propus de Andrei CONIȘESCU, care a fost destul de convingător. Potrivit martorului, acesta nu prevedea micșorarea taxelor de la 360 la 190, ci revenirea la taxele anterioare doar pentru cazinourile care aveau în activitate până la 6 mese de joc, întrucât cele care aveau mai

puțin de 6 mese riscau să iasă de pe piață. Problema nu consta în dispariția acestora de pe piață, ci în riscul monopolizării acestui gen de activitate. A menționat că a acceptat această propunere, care a fost discutată în cadrul Comisiei economie, buget și finanțe, însă a fost respinsă. Peste aproximativ 2–3 săptămâni au început dezbaterile în Parlament, iar într-una dintre zilele în care au fost examinate foarte multe proiecte, domnul Veaceslav IONIȚĂ s-a apropiat de el și i-a spus să iasă la tribună pentru a prezenta amendamentul la proiectul de lege. I-a comunicat că amendamentul nu fusese acceptat în Comisie, însă domnul Veaceslav IONIȚĂ i-a spus că poate să îl prezinte. A declarat că i-a comunicat domnului Veaceslav IONIȚĂ că nu avea amendamentul asupra sa, iar acesta i-a oferit proiectul de lege. Martorul i-a răspuns că nu citește documente străine și că va vorbi din ceea ce își amintește. A ieșit la tribună și și-a expus ideea, care viza o abordare graduală față de agenții economici din acest domeniu care aveau mai puțin de 6 mese de joc. Din câte își amintește, la acel moment se discuta deja un alt proiect de lege, iar el i-a atras atenția domnului Serafim URECHEANU, președintele ședinței, că amendamentul se referea la proiectul de lege anterior. Nu își amintește dacă amendamentul respectiv a fost sau nu supus votului, însă ulterior, pe culoarele Parlamentului, s-a discutat că acesta nu fusese pus la vot. A menționat că amendamentul a fost propus în scopul adoptării sale și pentru a nu admite monopolizarea acestui gen de activitate. A considerat că ieșirea sa la tribună a fost suficientă pentru ca amendamentul să fie supus votului. Ulterior, a efectuat anumite verificări și a ajuns la concluzia că nu au fost cauzate prejudicii bugetului de stat. A reiterat că amendamentul i-a fost propus de Andrei CONIȘESCU înainte de pregătirea materialelor pentru ședința Comisiei. Totodată, alte 5–6 amendamente i-au fost propuse de alți consultanți, și nu de Andrei CONIȘESCU. Amendamentul în cauză nu conținea prevederi referitoare la data intrării în vigoare. A mai declarat că, la ședința Parlamentului în cadrul căreia a prezentat amendamentul, a fost prezent de la început până la sfârșit. Nu își amintește care a fost poziția domnului Veaceslav IONIȚĂ în cadrul Comisiei față de acest amendament, însă acesta a prezentat legea referitoare la taxele pentru jocurile de noroc, iar ulterior s-a apropiat de el și i-a spus să prezinte amendamentul. După aceasta, domnul Veaceslav IONIȚĂ a ieșit la tribună și a susținut propunerea, în calitate de președinte al Comisiei, susținând astfel amendamentul propus de martor (f.d. 82, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Veaceslav UNTILĂ a declarat că pe Andrei CONIȘESCU îl cunoaște, având relații de serviciu cu 10 ani în urmă, când martorul avea funcția de deputat în parlament, iar inculpatul era consultant. Martorul a declarat că nu a fost propus de către Andrei CONIȘESCU amendamentul care să prevadă data intrării în vigoare, deoarece ele intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial. A indicat că nu au fost puse în discuție amendamentele cu privire la intrarea în

vigoare la 3 luni după vot. Răspunzând la întrebările acuzatorului, martorul a declarat că pe parcursul anului 2010, a fost deputat în buget și finanțe. Cu privire la Legea cu privire la modificările la agenții economici, inițiativa legislativă a deputații o promovează. Amendamentele au apărut în urma discuțiilor cu CONIȘESCU, a fost o atenționare din partea acestuia că dacă amendamentele o să intre în vigoare atunci toți agenții economici mici vor dispărea, apare monopolul pe piață, propunerea fiind ca agenții economici mici până la 6 mese de joc să rămână la suma de 190 mii de lei, iar pentru agenții mari suma nouă să fie de 380 mii lei, martorul acceptând această propunere. Acesta a pregătit proiectul de modificare, înaintând amendamentele la Comisia buget și finanțe, iar Comisia nu a susținut amendamentele. Martorul a comunicat că în Plen s-au pus în discuție aceste amendamente, iar rezultat – a fost aprobat de parlament, dar nu supus votului, a fost o eroare. Acesta a menționat că a venit cu inițiativa în Plen, s-a discutat ordinea de zi, a venit cu propunerea la Parlament, a comunicat cu președintele Parlamentului, chestiunea dată s-a finalizat, ar când a ieșit, s-a discutat altceva, în stenogramă era indicat că ceea ce a spus martorul este legea veche. Martorul a declarat că, crede că nu a fost supus votului, sigur. Nu cunoaște dacă proiectul legii propus de Guvern propunea data intrării în vigoare. După votarea în lectură finală legea prevede procedura de punere la vot, existând o practică că dacă se scapă ceva, se pune la vot din nou, însă atunci nu a fost pusă la vot a doua oară. Răspunzând la întrebările apărătorului inculpatului, martorul a declarat că inculpatul a pregătit textul cu mâna lui, el l-a pregătit și l-a pus în mapă, era practică ca consilierul să pregătească mapa, amendamentul era discutat înaintă de ședință, iar martorul a semnat proiectul. Acesta a declarat că nu ține minte dacă același text a fost adoptat sau admis tacit, fiind necesar de a verifica în stenogramă. Răspunzând la întrebările inculpatului, martorul a declarat că în timpul ședinței s-a apropiat Comisia, domnul Ionița și i-a spus să iasă acum și să treacă peste ele. Domnul Ionița i-a dat un text foarte mărunț, cu cuvintele martorului, potrivit cărora a spus că acolo este vorba de legea precedentă. Poziția lui Ionița cred că a fost pozitivă, nu ajungea să treacă, dacă Comisia era să susțină. Președintele a avut două căi și anume să o remită în Comisie, sau să o supună votului, dar ea nu a fost supusă votului, fiind comisă o scăpare (f.d. 150-151, vol. 20).

- *Declarațiile martorului Serafim URECHEANU*, care, fiind audiat în instanța de fond, a declarat că, în vara anului 2010, a exercitat funcția de președinte al ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova, în cadrul căreia au fost adoptate mai multe legi, inclusiv legea vizată în prezenta cauză, denumirea exactă a căreia nu și-o amintește. În legătură cu acest caz, a fost audiat și în cadrul Comisiei parlamentare. Legea respectivă se referea la anumite taxe, fără a-și aminti cu exactitate care anume. A menționat că proiectul de lege a fost prezentat de domnul Veaceslav IONIȚĂ, președintele Comisiei

economie, buget și finanțe. Nu își amintește dacă proiectul a fost votat în prima sau în a doua lectură în cadrul aceleiași ședințe. Proiectul de lege, împreună cu raportul, a fost supus votului și adoptat cu majoritatea voturilor deputaților prezenți. Ulterior, după examinarea și votarea a încă aproximativ 3–4 proiecte de lege, deputatul Veaceslav UNTILĂ a venit cu un amendament la proiectul care fusese deja votat de Parlament. Amendamentul respectiv nu a fost citit, ci doar menționat, iar, întrucât nu s-a solicitat anularea votului asupra proiectului deja adoptat, acestui aspect nu i s-a acordat atenție nici din partea Parlamentului, nici din partea președintelui ședinței, ședința continuând conform ordinii de zi. A precizat că amendamentul propus de domnul Veaceslav UNTILĂ nu se conținea în proiectul de lege deja votat. Domnul Veaceslav UNTILĂ a relatat despre existența amendamentului, însă nu a formulat nicio propunere către președintele ședinței pentru includerea acestuia, amendamentul nu a fost citit și nici martorul nu cunoștea conținutul lui. Potrivit martorului, președintele ședinței se conduce strict de Regulamentul Parlamentului, iar în speță nu a fost formulată nicio propunere de revenire la proiectul de lege respectiv, astfel încât intervenția domnului Veaceslav UNTILĂ a rămas la nivelul unui discurs, iar ședința a continuat conform ordinii de zi. A mai declarat că, din partea președintelui ședinței, nu a fost comisă nicio încălcare în legătură cu propunerea și eventuala adoptare a amendamentului. Totodată, din partea sa nu a fost formulată nicio propunere de revenire la proiectul de lege deja votat. Dacă un deputat avea o întrebare, președintele ședinței îi acorda cuvântul, însă în cazul dat chestiunea înaintată era deja depășită. Nu își amintește ca, după prezentarea proiectului de lege, vreun deputat sau reprezentant al Comisiei să fi solicitat cuvântul. Ulterior, problema respectivă a fost examinată în cadrul unei comisii a Parlamentului, unde s-a stabilit că veniturile bugetului de stat au fost afectate. A menționat că nu a urmărit impactul legii ulterior adoptării acesteia și nici nu cunoaște cine a prezentat amendamentul referitor la cuantumul taxelor pentru jocurile de noroc. A precizat că, în acea perioadă, funcția de Președinte al Parlamentului era exercitată de domnul Mihai GHIMPU, însă acesta nu era prezent la ședință, aflându-se într-o deplasare. A mai declarat că proiectele de lege sunt semnate de Președintele Parlamentului și că, pe durata activității sale, nu au existat cazuri în care proiectele de lege sau amendamentele să fie adoptate printr-o altă modalitate decât prin votul majorității deputaților (f.d. 83, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Serafim URECHEANU a declarat că îl cunoaște pe Andrei CONIȘESCU, nu se află cu acesta în anumite relații, și că în instanța de fond a dat declarații, pe care le susține. Răspunzând la întrebările acuzatorului, martorul a declarat că nu își amintește declarațiile depuse în instanța de fond, că susține declarațiile făcute la faza urmăririi penale și că nu a fost influențat să le

depună. A menționat că în 2019 era prim-vice președinte al Parlamentului și că nu își amintește circumstanțele ce țin de proiectul de lege în cauză.

- *Declarațiile martorului Angela BIEȘU (ENCIU)*, care, fiind audiată în instanța de fond, a declarat că a activat o perioadă de timp împreună cu Andrei CONIȘESCU în Aparatul Parlamentului. La acel moment activa în calitate de consultant principal în Sectorul pentru lucrările Biroului permanent și actele adoptate de Parlament. A declarat că procedura legislativă începe cu inițierea proiectului de lege. Proiectul în cauză a fost inițiat de Ministerul Economiei și transmis Cancelariei Parlamentului, aceasta fiind o procedură obligatorie pentru toate proiectele de lege. Cancelaria verifica dacă setul de acte era complet, după care proiectul era înregistrat, iar proiectul respectiv a fost înregistrat cu nr. 1161. Ulterior, proiectul era transmis Președintelui Parlamentului, care, prin rezoluție, îl transmitea comisiei parlamentare competente, în cazul dat Comisiei economie, buget și finanțe. Președintele Comisiei, la rândul său, îl transmitea unui consultant, potrivit domeniului de competență, în cazul respectiv lui Andrei CONIȘESCU. A menționat că consultantul din cadrul Comisiei căreia îi fusese transmis proiectul era responsabil de acesta până la transmiterea lui în secția în care activa martora. Comisia avea obligația de a pregăti proiectul pentru examinare în prima lectură, de a asista la examinarea acestuia în plen în prima lectură, iar pentru lectura a doua erau colectate toate amendamentele și propunerile de modificare, care puteau fi înaintate în termen de 10 zile de la aprobarea proiectului în prima lectură. Totodată, consultantul asista la ședința plenară în cadrul căreia proiectul era dezbătut în lectura a doua și finală. Înainte de examinarea în lectura a doua era întocmit un tabel de sinteză cu toate propunerile și raportul Comisiei. În tabelul de sinteză se indica autorul propunerii, dacă aceasta fusese acceptată sau respinsă de Comisie, argumentele Comisiei și locul din proiect la care se referea propunerea, respectiv articolul sau alineatul vizat. A declarat că consultantul responsabil de proiect participa la ședința plenară în cadrul examinării în lectura a doua. Dacă proiectul era adoptat de Parlament, consultantul își făcea notițe, după care consulta stenograma, fie în varianta scrisă, dacă aceasta fusese deja întocmită, fie în varianta audio, apoi introducea în proiectul inițial amendamentele acceptate de Comisie și în plen, transpunea textul pe hârtie la calculator și îl transmitea Secției de redactare. Redactorul responsabil consulta toate întrebările apărute în procesul de redactare cu consultantul din Comisia responsabilă și cu reprezentanții autorului proiectului, respectiv ministerul care inițiasse procedura. După finalizarea redactării, textul legii era imprimat pe hârtie și pe formular special, după care era restituit consultantului din Comisie pentru colectarea semnăturilor pe verso. A menționat că legea în original conținea un tabel de semnături, ceea ce presupunea consultarea proiectului cu autorii, cu președintele Comisiei, cu Direcția juridică și cu fiecare dintre subiecții implicați, iar, dacă

nu existau obiecții, aceștia își aplicau semnătura. Ulterior, textul legii era transmis Sectorului pentru lucrările Biroului permanent și actele adoptate de Parlament, după care era înaintat Președintelui Parlamentului spre semnare. După aplicarea semnăturii de către Președintele Parlamentului, procedura legislativă în Parlament se încheia, iar legea era remisă Președintelui Republicii Moldova pentru promulgare. A declarat că nu cunoaște ce s-a întâmplat cu legea până la momentul transmiterii acesteia în secția în care activa, însă, atunci când legea i-a fost prezentată, aceasta avea aplicate toate semnăturile, cu excepția semnăturii sale. Înainte de a semna, verifica integritatea filelor, ordinea cronologică și corectitudinea titlului, iar în final verifica dacă toate amendamentele enunțate de deputați la microfon în ședința plenară, în cadrul lecturii a doua, fuseseră introduse în textul legii. A menționat că au apărut semne de întrebare în privința amendamentului propus în ședința plenară de deputatul Veaceslav UNTILĂ, care se referea la micșorarea taxei pentru mesele de joc. L-a întrebat pe Andrei CONIȘESCU dacă totul era în regulă și dacă amendamentul respectiv fusese coordonat, întrucât acesta fusese prezentat după încheierea dezbaterilor asupra proiectului în ședința plenară, respectiv după ultima lectură și după examinarea altor patru proiecte în cadrul aceleiași ședințe. Andrei CONIȘESCU i-a răspuns că amendamentul fusese coordonat, iar semnăturile aplicate pe verso confirmau acest fapt. În aceste condiții, a semnat legea și a transmis-o Președintelui Parlamentului spre semnare. A mai declarat că ședința respectivă a durat o oră și 45 de minute, fiind adoptate 24 de legi în lectură finală și aprobate în prima lectură aproximativ 11–12 proiecte de lege. Din câte își amintește, domnul Veaceslav UNTILĂ a formulat amendamentul după ce proiectul fusese deja examinat și l-a citit în ședința plenară. Președintele Comisiei, domnul Veaceslav IONIȚĂ, și-a exprimat acordul față de amendament și a solicitat ca acesta să fie citit încă o dată, pentru ca deputații să își amintească despre ce se discuta. Niciunul dintre subiecții vizați, respectiv deputații, președintele Comisiei sau reprezentantul Ministerului Economiei, nu și-a exprimat dezacordul față de amendament. A declarat că l-a contactat pe Maxim GANACIUC, șeful Direcției, care se afla peste hotare, și i-a comunicat că amendamentul nu fusese supus votului. Acesta i-a spus că, dacă pe verso erau aplicate semnăturile, putea prezenta legea Președintelui Parlamentului spre semnare. Ulterior, legea a fost transmisă Președintelui Republicii Moldova spre promulgare, iar peste aproximativ două săptămâni a fost promulgată și publicată în Monitorul Oficial. A menționat că în sinteza amendamentelor la proiect era indicat faptul că, în ședința Comisiei economie, buget și finanțe, amendamentul respectiv nu fusese acceptat. Regulamentul Parlamentului nu prevedea expres posibilitatea intervenției unui deputat după adoptarea legii în lectura finală. În opinia martorei, președintele ședinței, domnul Serafim URECHEANU, trebuia fie să anunțe că nu se permite intervenția asupra unei legi deja adoptate în lectură finală, fie,

dacă amendamentul era considerat important, să îl supună plenului spre vot, ceea ce nu s-a întâmplat. A precizat că consultantul responsabil putea include în proiect doar amendamentele care fuseseră acceptate în Comisie sau în plen, respectiv cele supuse votului, în condițiile în care majoritatea deputaților erau prezenți în sala de ședință. Andrei CONIȘESCU trebuia să îl întrebe pe președintele Comisiei dacă amendamentul urma sau nu să fie introdus în textul legii, însă martora nu cunoaște dacă acest lucru s-a întâmplat. A declarat că, atunci când a lucrat cu Legea nr. 176, a consultat stenograma și materialele prezentate de Andrei CONIȘESCU și a observat că amendamentul fusese enunțat după încheierea examinării proiectului și nu fusese supus votului, deși era inclus în textul legii. A mai menționat că Secția de redactare nu permitea efectuarea redactărilor de mână. La acel moment exista Instrucțiunea privind lucrul cu documentele în Parlamentul Republicii Moldova, care prevedea responsabilitatea fiecărei subdiviziuni din cadrul Parlamentului, inclusiv a consultantului. Numărul de înregistrare al legii era stabilit de martoră. Secția de redactare imprima legea pe foaie cu antet, iar la transmiterea acesteia în Comisie erau aplicate semnăturile a trei persoane: șeful Secției de redactare, redactorul care lucrase nemijlocit asupra legii și redactorul responsabil de versiunea în limba rusă. Redactorul verifica textul legii numai din punct de vedere redacțional, iar despre orice cuvânt modificat era informat consultantul. A mai declarat că, în cazul în care un amendament nu era supus votului, nu exista o altă expresie sau procedură echivalentă votării. Nu a întâlnit în practică alte cazuri în care un amendament să nu fi fost supus votului, dar să fie introdus în proiect. A apreciat că, dacă ședința nu s-ar fi desfășurat în grabă, o asemenea situație nu s-ar fi produs (f.d. 85-86, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Angela BIEȘU (ENCIU) a declarat că, cu Andrei CONIȘESCU a fost în relații de serviciu, nu-și amintește în ce perioadă. Răspunzând la întrebările acuzatorului, martorul a declarat că, potrivit procedurii legislative, de orice act adoptat de Plen era responsabil inculpatul CONIȘESCU, actul fiind necesar de redactat pentru a intra în vigoare. Nimeni nu poate să aducă modifică cu excepția consultantului principal, care este responsabil de proiect de la inițiere procedurii și până la semnare, neavând altcineva dreptul de a include sau exclude alte prevederi. A menționat că a venit demersul Prim-ministrului Filat precum că ceva nu este în regulă cu textul Legii. Demersul a parvenit Președintelui Parlamentului, către conducerea instituției, fiind formată o comisie de anchetă. Comisia a stabilit că este vagă legislația la capitolul dat, fiind necesar de detaliat pe domeniul de responsabilitate. Martorul a menționat că în acest caz, ulterior, au fost adoptate amendamente, dar de regulă nu. Nu cunoaște despre insistența de a redacta textul final mai repede. La întrebarea inculpatului, martorul a menționat că a asistat la ședința Parlamentului în care a fost examinat proiectul legii privind activitatea licențiară (f.d. 148, vol. 20).

- *Declarațiile martorului Ion LUPAN*, care, fiind audiat în instanța de fond, a declarat că nu a avut tangență cu cazul respectiv. La momentul faptelor, în cadrul Ministerului exista o altă persoană responsabilă de subiectul în cauză. Șeful Direcției politici ale mediului de afaceri era responsabil de politicile promovate de Minister, iar în competența acestei direcții intrau și subiectele ce țineau de licențiere. A menționat că a dat declarații la etapa urmăririi penale și a comunicat că nu își amintește în detaliu cele întâmplate. Totodată, a admis că ar fi putut transmite anumite documente de la o adresă la alta, deși nu își amintește un asemenea fapt, poziție pe care a menținut-o și în instanța de fond. A declarat că niciodată nu s-a aflat simultan în prezența domnului Valeriu LAZĂR și a lui Andrei CONIȘESCU, motiv pentru care nu a vizat, în prezența acestora, modificările la legea privind licențierea unor genuri de activitate. Nu își amintește dacă a participat la ședința în plen a Parlamentului din 15 aprilie 2014, considerând că, cel mai probabil, nu a fost prezent. De asemenea, a menționat că, la momentul contestării la Curtea Constituțională a modificărilor operate la legea respectivă, responsabilă de acest subiect era o altă persoană (f.d. 87, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Ion LUPAN a declarat că îl cunoaște pe Andrei CONIȘESCU și nu se află cu acesta în nici o relație. Răspunzând la întrebările acuzatorului, martorul a declarat că proiectul a fost patronat de Ministerul economiei, nu cunoaște ce prevedea legea, deoarece el conducea altă direcție și nu avea tangență cu proiectul. Nu a avut nicio contribuție la acest proiect, precum și nici nu a conlucrat cu Andrei CONIȘESCU sau Valeriu LAZĂR. La întrebarea inculpatului, martorul a declarat că nu a fost prezent în ședința plenară din parlament (f.d. 156), vol. 20).

- *Declarațiile martorului Maxim GANACIUC*, care, fiind audiat în instanța de fond, a declarat că, în ceea ce privește Legea nr. 176, cunoaște doar faptul că un amendament a fost introdus ulterior, după adoptarea legii în lectură finală. A aflat această informație de la doamna Angela ENCIU, după revenirea sa în țară. A menționat că consultantul principal din cadrul Secretariatului Parlamentului reprezintă figura principală în secretariatele comisiilor permanente. După adoptarea legii în plenul Parlamentului, consultantul comisiei permanente lucrează asupra aducerii proiectului în concordanță cu stenograma și cu toate amendamentele formulate, după care îl prezintă Secției de redactare. Ulterior, consultantul preia proiectul de lege de la Secția de redactare și, după acumularea semnăturilor tuturor persoanelor necesare, îl prezintă în Secția pentru lucrările Biroului permanent și actele adoptate de Parlament, unde se verifică numărul atribuit, denumirea, data adoptării și corespunderea cu stenograma, după care se aplică semnătura. În cazul apariției unor probleme, proiectul nu este prezentat Președintelui Parlamentului. A declarat că activitatea consultantului principal este

reglementată de Constituție, Regulamentul Parlamentului, Legea cu privire la actele legislative, regulamentele interne și Instrucțiunea cu privire la lucrul cu documentele în Secretariatul Parlamentului din anul 2005. În textul legii, consultantul trebuia să introducă toate amendamentele adoptate în plenul Parlamentului, dacă acestea fuseseră acceptate integral. Fiecare deputat care înaintează un amendament neacceptat de Comisie îl poate propune din nou în ședința plenară a Parlamentului, acesta fiind supus votului, iar, dacă întrunește numărul necesar de voturi, este introdus în textul legii. A menționat că există și o altă modalitate de adoptare a amendamentelor, și anume prin consens, fără vot formal. De exemplu, deputatul comunică faptul că are un amendament, iar dacă Comisia nu se opune, președintele ședinței solicită opinia președintelui Comisiei și a autorului, după care se ia o decizie, președintele ședinței anunțând dacă amendamentul este sau nu acceptat. A declarat că, în cadrul ședinței respective, deputatul Veaceslav UNTILĂ s-a ridicat, a ieșit la microfon și a propus amendamentul, însă nu cunoaște dacă acesta a fost discutat și acceptat de Comisie. Ulterior, domnul Veaceslav IONIȚĂ, președintele Comisiei, a comunicat ceva, însă martorul nu își amintește ce anume. De asemenea, nu își amintește cum s-a procedat în continuare și dacă președintele ședinței a acceptat sau nu amendamentul respectiv. A menționat că doamna Angela ENCIU l-a telefonat după revenirea sa din concediu și l-a întrebat cum să procedeze, însă la acel moment legea era deja semnată. A precizat că, chiar dacă nu s-ar fi aflat în concediu, doamna Angela ENCIU oricum și-ar fi aplicat semnătura. A mai declarat că toate amendamentele urmează, de regulă, să fie supuse votului, însă există situații în care amendamentele neesențiale pot fi adoptate prin consensul deputaților. Doamna Angela ENCIU l-a informat despre situația respectivă, iar el, la rândul său, l-a informat pe secretarul general Adrian FETESCU, însă acest lucru s-a întâmplat după ce legea fusese deja semnată de Președintele Parlamentului. A menționat că, atunci când domnul Veaceslav UNTILĂ a propus amendamentul, nu a observat existența unor divergențe între autor, președintele Comisiei și ceilalți deputați. A mai declarat că, la adoptarea unei legi care conține un număr mare de amendamente, nu este supus votului fiecare amendament în parte, ci este supus votului raportul Comisiei împreună cu anexa, care include toate amendamentele, în dreptul fiecăruia fiind indicat dacă a fost sau nu acceptat de Comisie. Dacă un amendament nu a fost acceptat de Comisie și deputatul nu îl înaintează din nou în ședința plenară, acesta nu se introduce în textul legii (f.d. 88, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Maxim GANACIUC a declarat că pe Andrei CONIȘESCU îl cunoaște, însă nu sunt în nicio relație. Răspunzând la întrebările acuzatorului, martorul a declarat că în perioada anului 2010 activa în Parlament în calitate de Șef al direcției de documentare. În ceea ce privește Legea nr.

176, când s-a întors din concediu, mai târziu după adoptare, au apărut niște probleme. A menționat că doamna Angela Enciu l-a informat că au apărut probleme la semnarea legii respective. A declarat că Andrei CONIȘESCU a spus că totul este coordonat și că totul s-a discutat la Comisie (f.d. 136, vol. 20).

- *Declarațiile martorului Cezar ILIAȘ*, care, fiind audiat în instanța de fond, a declarat că activează în calitate de consultant principal în cadrul Ministerului Economiei, Direcția politici de reglementare a activității de întreprinzător. În luna iulie 2010 activa în cadrul aceleiași direcții în calitate de șef adjunct. A menționat că autorul proiectului de lege privind modificarea Legii nr. 451 a fost Direcția politici de reglementare a activității de întreprinzător. Proiectul respectiv prevedea excluderea a 12 domenii de licențiere. Nemijlocit de domeniul respectiv era responsabilă Ludmila OLIHOVSCHI, consultant principal în cadrul direcției menționate. A declarat că, la examinarea proiectului în Comisie și în ședința plenară a Parlamentului, din partea direcției a participat domnul CIOBANU, având în vedere că acesta era desemnat să participe în cadrul mai multor comisii. La întrebările apărute în cadrul Comisiei răspundea martorul, întrucât era autorul proiectului. La examinarea legii în Comisie au participat atât el, cât și domnul CIOBANU, în timp ce la ședințele Parlamentului participa doar domnul CIOBANU. A menționat că textul proiectului prevedea modificarea taxelor pentru jocurile de noroc, însă această chestiune nu a fost examinată în cadrul Comisiei. După adoptarea legii în Parlament, personal nu a văzut varianta finală a acesteia. Mai mult, a precizat că, după adoptarea unei legi, aceasta nu este remisă Guvernului spre avizare și că, în practica sa, nu a întâlnit situații în care o lege, după adoptarea în Parlament, să fie transmisă Guvernului pentru avizare. A mai declarat că a aflat din presă că, odată cu adoptarea acestei legi, bugetul de stat ar fi fost prejudiciat. A menționat că de la Andrei CONIȘESCU a primit sinteza obiecțiilor parvenite din partea Comisiei. Presupune că aceasta a fost întocmită de Andrei CONIȘESCU în luna mai 2010 și că includea, printre altele, și întrebări referitoare la licențierea activităților farmaceutice. A declarat că nu a participat la ședința plenară a Parlamentului din 15.04.2014, fiind posibil să fi participat vice-ministrul, domnul CIOBANU sau domnul CALMÎC. Nu cunoaște dacă reprezentanții Guvernului prezenți la acea ședință au formulat obiecții față de amendament. A mai menționat că știe că Andrei CONIȘESCU s-a prezentat la domnul Valeriu LAZĂR pentru semnarea proiectului respectiv, fiind prezente încă două persoane. În a doua jumătate a lunii august 2010 s-a aflat în Japonia, revenind la 21 septembrie 2010 (f.d. 93-94, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Cezar ILIAȘ a declarat că pe Andrei CONIȘESCU îl cunoaște din 2009-2010, când a fost promovat un proiect de lege de modificare a licențierii, iar acesta a fost delegat pentru promovarea proiectului. A

menționat că nu a fost în ședința plenară și că proiectul nu prevedea taxa pentru jocurile de noroc. A declarat că în Comisia de specialitate s-a discutat ceva despre taxa pentru jocurile de noroc, dar nu îl privea pe el. Răspunzând la întrebările acuzatorului, martorul a declarat că proiectul legii prevedea micșorarea poverii mediului de afaceri prin reducerea numărului de genuri de activități licențiate. Acest proiect prevedea excluderea a 12 genuri de activitate. În proiect nimic nu se referea la activitatea jocurilor de noroc. Totodată, a menționat că nu a făcut cunoștință cu proiectul aprobat, fiind în Japonia în deplasare și nici inculpatul nu i l-a prezentat (f.d. 155, vol. 20).

- *Declarațiile martorului Tatiana ROTARU*, care, fiind audiată în instanța de fond, a declarat că a analizat proiectul respectiv în prima lectură, conducându-se de prevederile Constituției, Regulamentului Parlamentului și Legii privind actele legislative. În ceea ce privește cuantumul taxei de licențiere pentru fiecare masă de joc, a menționat că acest aspect nu era prevăzut în proiect, fiind inclus ulterior prin amendamentul deputaților. A declarat că consultanții din cadrul Direcției juridice nu participă la ședințele plenare ale Parlamentului. Inițiativa legislativă este remisă comisiei de resort, competentă în domeniul respectiv. Direcția juridică avizează proiectul actului legislativ în prima lectură, după care acesta este transmis comisiei responsabile. Proiectul este examinat de comisie și supus dezbaterilor. Ulterior, înainte de a fi prezentat în lectura a doua, proiectul este transmis redactorilor pentru redactare. Amendamentele deputaților și ale autorilor sunt introduse pentru lectura a doua și sunt supuse votului în Parlament. După votarea legii, aceasta urmează să fie semnată de autor, președintele comisiei, consultantul comisiei, redactor, consultantul Direcției juridice și șeful Direcției juridice. A menționat că proiectul nr. 11/61 din 2010 nu conținea norme referitoare la majorarea sau micșorarea cuantumului taxei de licențiere. Atribuțiile consultantului principal din cadrul comisiilor permanente sunt reglementate de Constituție, Regulamentul Parlamentului, fișa de post și Instrucțiunea cu privire la lucrul cu actele legislative. După adoptarea legii, consultantul principal are obligația de a introduce în proiectul legii toate amendamentele, la indicația președintelui comisiei de profil, și de a le reflecta potrivit stenogramei. După introducerea modificărilor, proiectul de lege este transmis redactorului pentru redactare, însă, în prealabil, fișa de însoțire este semnată de președintele comisiei și de consultant. A relatat că amendamentele sunt introduse de consultant, acesta nefiind angajat al Direcției juridice. Totodată, amendamentele sunt supuse votului, iar în cazul întrunirii numărului necesar de voturi, acestea urmează să fie introduse în proiect și expediate Comisiei economie, buget și finanțe. A declarat că în cadrul Direcției juridice parvin doar legile care au fost votate în lectura a doua, în timp ce stenograma rămâne la Comisie. Legea a fost transmisă Direcției juridice de Andrei CONIȘESCU, iar modificările au fost efectuate de acesta. Totodată, a menționat că nu cunoaște care au fost acțiunile concrete

ale lui Andrei CONIȘESCU în legătură cu această lege și nici dacă acesta a acționat în limitele competențelor sale. A mai indicat că în cadrul Direcției juridice este desemnat câte un consultant pentru fiecare proiect de lege. Înainte de a fi semnat proiectul de lege, acesta era semnat de autor, președintele comisiei, consultantul comisiei, redactor, redactorul-șef, consultantul Direcției juridice și șeful Direcției juridice. A menționat că Direcția documentare parlamentară atribuie numărul legii și stabilește data adoptării acesteia. Legea se consideră adoptată la momentul publicării în Monitorul Oficial (f.d. 101-102, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Tatiana ROTARU a declarat că pe Andrei CONIȘESCU îl cunoaște din cadrul serviciului, el activând în cadrul Comisiei Economie, Buget și Finanțe. Răspunzând la întrebările acuzatorului, martorul a declarat că nu-și amintește de când îl cunoaște pe inculpat, activând din 202, iar în 2010 fiind în Direcția juridică a Secretariatului Parlamentului. A declarat că nu-și amintește cum au derulat evenimentele privind legea cu privire la cazinouri. Atribuțiile generale ale consultantului erau de finalizare a proiectului de lege, introducerea amendamentelor. Martorul cu direcția sa avizau proiectul de lege pentru prima lectură, după care era trimis comisiei unde se votează, ei fiind responsabili. Consultantul răspunde de redactarea legii, fiecare consultant fiind responsabil de un proiect de lege (f.d. 135, vol. 20).

- *Declarațiile martorului Adrian FETESCU*, care, fiind audiat în instanța de fond, a declarat că a activat în calitate de Secretar general al Parlamentului în perioada ianuarie 2010 – august 2012. În această perioadă a fost adoptată modificarea Legii nr. 451. A menționat că anual în Parlament sunt adoptate aproximativ 4 000 de legi, motiv pentru care nu cunoaște în detaliu fiecare act legislativ, divergențele sau problemele apărute în procesul de redactare. Despre cazul respectiv a aflat aproximativ peste un an, de la fracțiunea comuniștilor, care a insistat asupra instituirii unei comisii parlamentare pentru cercetarea procedurii de aprobare a amendamentului la Legea nr. 451, din motiv că bugetul de stat ar fi fost prejudiciat cu circa 6 mii de lei. A declarat că, potrivit art. 451 din Regulamentul Parlamentului, Secretarul general nu este implicat direct în procesul legislativ, ci asigură, din punct de vedere organizatoric și administrativ, buna funcționare a Secretariatului Parlamentului. Atribuțiile acestuia sunt prevăzute expres la art. 248 din regulamentul menționat. A menționat că, în procesul legislativ, sub aspectul votării și adoptării proiectelor de lege, sunt implicate comisiile parlamentare, consultanții din cadrul comisiilor parlamentare, Direcția juridică a Parlamentului, Direcția parlamentară și redactorii din cadrul acesteia. Mențiunile referitoare la fiecare etapă sunt consemnate pe verso-ul fiecărui proiect de lege, unde este aplicată semnătura fiecărei persoane responsabile. A declarat că, în cadrul Secretariatului Parlamentului, a fost inițiată o anchetă de serviciu, fără a-și aminti dacă aceasta a avut loc înainte sau după adoptarea

hotărârii finale a Comisiei de anchetă. În cadrul acesteia au fost cercetați mai mulți funcționari implicați în procesul respectiv, inclusiv activitatea lui Andrei CONIȘESCU, consultant în cadrul Comisiei economie, buget și finanțe. A menționat că Andrei CONIȘESCU nu a fost sancționat pentru încălcările referitoare la legea respectivă, întrucât expirase termenul de prescripție pentru aplicarea sancțiunii disciplinare. Totodată, acesta a fost sancționat disciplinar pentru comportamentul său și pentru faptul că nu s-a prezentat la Comisie. De fiecare dată când era invitat, comunica faptul că se va prezenta, însă nu venea, depunând explicații în scris pe care martorul le-a apreciat ca fiind lipsite de relevanță. A declarat că Regulamentul Aparatului Parlamentului din anul 2005 prevedea procedura aplicabilă în cadrul Secretariatului la adoptarea actelor normative și întregul parcurs al unui act legislativ, de la inițierea proiectului de lege până la prezentarea legii Președintelui Republicii Moldova. Potrivit procedurii în vigoare, consultantului Comisiei îi este repartizat proiectul care urmează a fi examinat de Comisie. Reprezentantul Comisiei, respectiv consultantul, este responsabil de toate acțiunile ce țin de solicitarea vizelor, din momentul primirii proiectului până la prezentarea sau respingerea acestuia. A menționat că, din momentul adoptării proiectului de către Parlament, mai urmează un șir de activități până la expedierea legii din Parlament spre promulgare. După aprobarea în ședință a unui proiect de lege, acesta parcurge procedura de votare și redactare, în cadrul căreia consultantul Comisiei, împreună cu redactorii, confruntă textul cu stenograma ședinței în care proiectul a fost aprobat, pentru a stabili dacă varianta finală corespunde celor votate în plen și dacă amendamentele au fost acceptate. Ulterior, consultantul are obligația de a colecta toate semnăturile necesare, inclusiv cele ale reprezentanților Direcției juridice, autorilor proiectului, consultantului și redactorilor. A declarat că, potrivit procedurii stabilite, toate legile, după ce erau avizate de persoanele implicate în proces, erau introduse în mape și transmise spre semnare Președintelui Parlamentului de către șeful Direcției parlamentare, Maxim GANACIUC, care exercita și funcția de adjunct al Secretarului general. Proiectul respectiv a fost semnat de domnul Mihai GHIMPU, Președintele Parlamentului. Domnul Maxim GANACIUC nu l-a informat despre existența unor probleme referitoare la proiectul respectiv, iar, în cazul apariției unor divergențe, urma să fie prezentată o notă, ceea ce nu s-a întâmplat. A mai declarat că fiecare lege adoptată este înregistrată într-un registru și transmisă Direcției parlamentare. Legilor li se atribuie un număr, însă nu cunoaște dacă acest lucru se face înainte sau după redactarea legii și nici cine era responsabil de registrul respectiv (f.d. 168-169, vol. 17).

Fiind audiat în ședința instanței de apel, martorul Adrian FETESCU, a declarat că susține declarațiile depuse în instanța de fond și că nu poate comunica detalii pe marginea subiectului, deoarece nu era implicat în proces. Răspunzând la întrebările acuzatorului,

martorul a declarat că în 2010 activa în calitate de secretar al Parlamentului și Andrei CONIȘESCU activa în calitate de consultant al Comisiei Economice și Finanțare a Bugetului. Atribuțiile cu privire la confruntarea textelor, proiectelor de lege care veneau și se votau țineau de consultantul care lucra împreună cu deputatul raportor al proiectului. Fiecare comisie are de la 2 până la 6 consultanți, se lucra cu consultantul comisiei. În cazul dat, consultantul era CONIȘESCU. Potrivit atribuțiilor secretarului general al Parlamentului, martorul nu era implicat în procesul legislativ. Pe marginea subiectului, a fost creată o Comisie parlamentară de anchetă unde a fost și martorul invitat în calitate de secretar general al Parlamentului și la etapa creării Comisiei a aflat despre incident. Ca secretar a fost vizat și el asupra incidentului. Martorul a comunicat că Comisia a stabilit ca materialele să fie trimise la Procuratură (f.d. 199).

- *Declarațiile martorului Valeriu GUMA*, care, fiind audiat în ședința instanței de apel, a declarat că susține declarațiile depuse la urmărirea penală, nefiind influențat la depunere. În fața organului de urmărire penală, martorul a declarat că deținea mandatul de deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Referitor la subiectul investigat, a declarat că la 15 iulie 2010, când s-a votat în Plenul Parlamentului inițiativa legislativă – proiectul de Lege nr. 1161 din 21 aprilie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 pentru reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, locul său de lucru se afla în vecinătatea locurilor de lucru ale lui Veaceslav UNTILĂ și Iurie COLESNIC. Proiectul de lege menționat a fost votat în lectură finală fără aprobarea amendamentului deputatului Veaceslav UNTILĂ privind micșorarea taxei pentru o masă de joc în cazinouri. Tot în cadrul acestei ședințe, martorul a observat că în momentul în care Veaceslav IONIȚĂ, președintele Comisiei parlamentare Economie, Buget și Finanțe ieșea la tribuna parlamentului pentru a raporta o altă lege, a avut niște discuții cu Veaceslav UNTILĂ, însă nu a auzit ce anume au discutat. Martorul a declarat că în timpul raportului lui Veaceslav IONIȚĂ asupra unui alt proiect de lege, Veaceslav UNTILĂ a ieșit de la microfon și a propus susținerea unui amendament, fără a specifica proiectul de lege și tema amendamentului. Deputații, inclusiv și martorul, au înțeles că amendamentul se referea la proiectul de lege pe care îl prezenta Veaceslav IONIȚĂ. Totodată, a menționat că propunerea lui Veaceslav UNTILĂ a fost acceptată de către Veaceslav IONIȚĂ (f.d. 10-11, vol.4).

49. În contextul dat, Colegiul reiterează că prin decizia Curții Supreme de Justiție din 05 iunie 2020, Colegiul penal lărgit a casat decizia instanței de apel și trimis cauza spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată. Printre argumentele ce au stat la baza acestei soluții, a fost și faptul că Colegiul penal lărgit a stabilit că instanța de apel nu a respectat prevederile art. 419 din Codul de procedură penală și nu a prezentat niciun motiv pentru care a ajuns la o concluzie diferită de prima instanță, or, potrivit

proceselor-verbale ale ședințelor de judecată, în cadrul rejudecării cauzei au fost reaudiați doar martorii Veaceslav UNTILĂ și Veaceslav IONIȚĂ, iar ceilalți martori: Valeriu LAZĂ, Serafim URECHEANU, Tamara ESINENCU, Angela BIEȘU (ENCIU), Maxim GANACIUC, Lidia MARDARE, Cezar ILIAȘ, Tatiana ROTARU, Adrian FETESCU și Lidia MALȚEVA nu au fost audiați, fiind date citire declarațiilor acestora.

50. Totodată, se reține că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 29 iulie 2020, acuzatorul de stat a solicitat, în temeiul art. 415 alin. (2¹) din Codul de procedură penală, având în vedere faptul că în prezenta cauză penală este pronunțată o sentință de achitare, reaudierea următorilor martori: Angela BIEȘU (ENCIU), Tatiana ROTARU, Mariana SĂCĂREANU, Alina PRISĂCARU, Maxim GANACIUC, Adrian FETESCU, Alexandru OHOTNICOV, Serafim URECHEANU, Valeriu LAZĂR, Veaceslav UNTILĂ, Veaceslav IONIȚĂ, Mihai GHIMPU, Tamara ESINENCU, Lidia MARDARE, Lidia MALȚEVA, Iliaș CEZAR și Ion LUPAN.

51. De asemenea, aici, se consideră important de menționat că în cadrul ședinței de judecată a fost constatată imposibilitatea audierii martorului Lidia MARDARE care, potrivit procurorului, este decedată, însă decesul a avut loc pe teritoriul Unităților administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și, drept urmare, un act doveditor la instituțiile de stat ale Republicii Moldova lipsește.

52. În continuare, Colegiul notează că, în cadrul prezentei rejudecări, a întreprins măsuri efective și repetate în vederea executării indicațiilor formulate de Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 5 iunie 2020, inclusiv sub aspectul nemijlocirii cercetării probelor testimoniale. În acest scop, pe parcursul examinării cauzei în perioada 2020–2026, instanța de apel a dispus în repetate rânduri citarea martorilor acuzării a căror reaudiere a fost solicitată, iar în cazurile prevăzute de lege au fost dispuse inclusiv măsuri de aducere silită. În pofida acestor măsuri procesuale, prezența tuturor martorilor solicitați nu a putut fi asigurată.

53. Mai mult, având în vedere durata examinării cauzei și necesitatea de a asigura desfășurarea procesului într-un termen rezonabil, Colegiul penal a stabilit acuzatorului de stat un termen de decădere până la 11 iunie 2026 pentru asigurarea prezenței martorilor a căror reaudiere a fost solicitată. Nici până la expirarea acestui termen nu a fost asigurată prezența tuturor martorilor, motiv pentru care instanța a procedat la continuarea judecării cauzei și la reaudierea nemijlocită a martorilor a căror prezență a putut fi asigurată.

54. În acest context, Colegiul reține că neaudierea tuturor martorilor solicitați nu este consecința unei omisiuni sau a unei atitudini pasive a instanței de apel. Dimpotrivă, pe parcursul unei perioade de aproximativ șase ani, instanța a acordat părții acuzării posibilități reale și suficiente pentru prezentarea martorilor, a dispus măsurile procesuale necesare pentru asigurarea prezenței acestora și a acordat, în final, un termen concret în

acest scop. Prin urmare, Colegiul apreciază că a manifestat diligența necesară pentru executarea indicațiilor instanței de recurs și pentru asigurarea, în măsura posibilităților, a caracterului nemijlocit și contradictoriu al cercetării judecătorești.

55. Totodată, potrivit art. 415 alin. (2¹) din Codul de procedură penală, *judecând apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea învinuitului prezent, precum și a martorilor acuzării solicitați de părți. Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului.*

56. Din conținutul acestei norme rezultă că obligația de reaudiere a martorilor acuzării constituie, în primul rând, o garanție procesuală împotriva substituirii unei sentințe de achitare cu o hotărâre de condamnare pe baza unor declarații acuzatoare care nu au fost administrate nemijlocit în fața instanței de apel.

57. Astfel, în ipoteza în care, în pofida diligențelor efective ale instanței, un martor al acuzării nu poate fi reaudit, declarațiile sale anterioare nu pot servi drept suport probator determinant pentru răsturnarea soluției de achitare și pronunțarea unei hotărâri de condamnare, în condițiile prevăzute de art. 415 alin. (2¹) din Codul de procedură penală.

58. Această împrejurare nu împiedică însă instanța de apel să soluționeze apelul și să mențină sentința de achitare atunci când, în urma aprecierii ansamblului probator administrat și verificat, nu sunt întrunite condițiile pentru înlăturarea acestei soluții.

59. Or, în prezenta cauză, Colegiul penal nu ajunge la o concluzie diferită de cea a primei instanțe în sensul constatării vinovăției lui Andrei CONIȘESCU, ci, dimpotrivă, apreciază că apelul acuzatorului de stat nu justifică răsturnarea soluției de achitare.

60. În aceste condiții, neaudierea unor martori ai acuzării nu este valorificată în detrimentul inculpatului și nici declarațiile acestora nu sunt utilizate ca temei determinant pentru pronunțarea unei soluții de condamnare.

61. La această concluzie contribuie și circumstanțele procesuale particulare ale cauzei, or, faptele imputate datează din anul 2010, cauza se află pe rolul instanțelor de judecată de mai mulți ani, prezenta procedură constituind a treia rejudecare în apel, iar prezenta reexaminare s-a desfășurat din anul 2020 până în anul 2026.

62. În acest interval, acuzarea a beneficiat de timpul și posibilitățile procesuale necesare pentru a susține apelul formulat și pentru a asigura prezența martorilor a căror reaudiere a solicitat-o. În aceste împrejurări, prelungirea în continuare a examinării exclusiv în așteptarea unor martori care, în pofida citărilor repetate și a măsurilor dispuse, nu s-au prezentat ar fi incompatibilă cu obligația instanței de a asigura soluționarea cauzei într-un termen rezonabil.

63. Prin urmare, Colegiul penal constată că, în prezenta rejudecare, au fost întreprinse toate măsurile procesuale rezonabile pentru înlăturarea deficiențelor reținute anterior de Curtea Supremă de Justiție în materia cercetării nemijlocite a probelor testimoniale. Faptul că, din motive care nu țin de conduita instanței, nu a fost posibilă reaudierea tuturor martorilor acuzării nu poate împiedica soluționarea cauzei și nici nu poate conduce la menținerea acesteia pe rol pe o durată nedeterminată, cu atât mai mult cu cât Colegiul nu pronunță o soluție de condamnare, ci verifică dacă probele administrate justifică sau nu înlăturarea sentinței de achitare.

64. În continuare, Colegiul penal reține că în cauză au fost administrate și cercetate următoarele probe materiale:

- *Procesul-verbal de ridicare din 29 octombrie 2012*, prin care a fost ridicat CD-ul firmei producătoare „BENQ” cu înregistrări audio și video a ședinței Parlamentului Republicii Moldova din 15 iulie 2010, ridicat de la Radu CHIVRIGA, reprezentantul AO „Privesc.Eu” (f.d 236-238, vol. 3);

- *Procesul-verbal de examinare din 29 octombrie 2012* a secvențelor video și audio a ședinței Parlamentului Republicii Moldova din 15 iulie 2010, înregistrată de AO „Privesc.Eu” pe un CD-R de model “BENQ”, cu capacitatea de 700 MB. În rezultatul examinării s-a constatat că, pe CD-ul supus examinării sunt stocate secvențele audio-video într-un singur fișier cu denumirea “(15.07.2010) parlament”, efectuat de un dispozitiv de luat vederi. Fișierul dat conține informație cu capacitatea de 381 MB. Durata înregistrărilor este de 2 ore și 47 minute. La minutul 31 a înregistrărilor audio-video, la tribuna Parlamentului Republicii Moldova a ieșit deputatul Veaceslav IONIȚĂ, care spune următoarele: Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de lege nr. 1798 și propune pentru a doua lectură de a fi comasat cu proiectul Domnului BODRUG. Aici noi lărgim aria și gradul de independență a autorităților publice locale, în ceea ce privește prestarea și organizarea serviciilor publice. Această Lege vine..., după care este întrerupt de către președintele ședinței Parlamentului Republicii Moldova Serafim URECHEANU, care a spus că sunt întrebări și a dat cuvântul persoanei de la microfonul nr. 4. Imediat a luat cuvântul deputatul Veaceslav UNTILĂ, care a spus că la 1161, p. 18 a fost o propunere și minimele la comisia de stat și Veaceslav IONIȚĂ a acceptat să dea gradual ceea ce ține de p. 18, la care Veaceslav IONIȚĂ a răspuns ca să citească tot amendamentul. Tot el, a spus ca Veaceslav UNTILĂ să explice pentru deputați Legea privind licențierea activității de întreprinzător. D-nul UNTILĂ avea un amendament care nu a reușit să-l citească acum, pentru stenogramă trebuie să fie citit. Aici, a intervenit Veaceslav UNTILĂ, care a menționat că amendamentul este la art. 18, p. 1. L, gradual se dau taxe până la un nivel și al doilea nivel, Guvernul RM tot a susținut chestia asta. Mulțumesc. Apoi, Veaceslav IONIȚĂ a spus că aceasta este pentru

stenograma la Legea precedentă, iar la Legea aceasta nu-s. Aici, președintele ședinței Parlamentului Republicii Moldova Serafim URECHEANU a spus: Da mulțumesc frumos, nu-s întrebări. După aceste cuvinte, s-a trecut la examinarea altui proiect de lege (f.d. 239, vol. 3);

- *Procesul-verbal de ridicare din 1 martie 2012 a stenogramelor ședințelor Parlamentului Republicii Moldova, legislatura a XVIII-a, volumele 5, 7 și 8, pe 913 file, legislatura a XIX-a, volumele 3 și 4, pe 533 file, proiectelor de legi și hotărâri ale Parlamentului și documentelor adiționale, în 3 volume, pe 773 file, proceselor-verbale ale Comisiei economie, buget și finanțe, pe 197 file, materialelor Comisiei parlamentare de anchetă privind elucidarea circumstanțelor votării și semnării Legii nr. 176 din 15 iulie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, precum și a altor materiale aferente acestui caz, pe 703 file (f.d. 143-145, vol. 2);*

- *Procesul-verbal de examinare din 2 martie 2012 a stenogramelor ședințelor Parlamentului Republicii Moldova, legislatura a XVIII-a, volumele 5, 7 și 8, pe 913 file, legislatura a XIX-a, volumele 3 și 4, pe 533 file, proiectelor de legi și hotărâri ale Parlamentului și documentelor adiționale, în 3 volume, pe 773 file, proceselor-verbale ale Comisiei economie, buget și finanțe, pe 197 file, materialelor Comisiei parlamentare de anchetă privind elucidarea circumstanțelor votării și semnării Legii nr. 176 din 15 iulie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, precum și a altor materiale aferente acestui caz, pe 703 file. Materialele în cauză conțin date referitoare la procedura de înaintare a inițiativei legislative de modificare și completare a Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, examinarea acestuia în comisiile parlamentare de profil și în Plenul Parlamentului, procedura de redactare a modificărilor și completărilor la lege, semnarea, promulgarea și contestarea la Curtea Constituțională etc. Conform acestor materiale, a fost constatat mecanismul de introducere a modificărilor în Legea nr. 176 din 15 iulie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, votată în lectură finală de Plenul Parlamentului Republicii Moldova și promulgată de Președintele Republicii Moldova (f.d. 146, vol. 2)*

- *Raportul Comisiei parlamentare de anchetă privind elucidarea circumstanțelor votării și semnării Legii nr. 176 din 15 iulie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, conform căruia s-a constatat că proiectul de Lege nr. 1161 din 21 aprilie 2010 a fost adoptat în lectura a II-a la ședința plenară a Parlamentului din 15 iulie 2010, în redacția care nu conținea amendamentul deputatului Veaceslav UNTILĂ, devenind*

Legea nr. 176 din 15 iulie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător. Regulamentul Parlamentului a fost încălcat la capitolul adoptării legilor, prin admiterea de către președintele ședinței, Serafim URECHEANU, a intervenției cu un amendament în timpul dezbaterii unui alt proiect de lege și prin acceptarea intervenției întârziată de modificare/completare a unui act legislativ deja adoptat. În procesul pregătirii legii, după votarea acesteia în lectura a II-a, în text a fost inclus nejustificat amendamentul deputatului Veaceslav UNTILĂ. Declarațiile președintelui Comisiei, Veaceslav IONIȚĂ, și ale consultantului Comisiei, Andrei CONIȘESCU, potrivit cărora amendamentul ar fi fost aprobat în mod tacit, nu pot fi reținute, Comisia de anchetă constatând că amendamentul nu a fost votat de Parlament. Procesul de contrasemnare a purtat un caracter iresponsabil, acesta fiind consecința organizării nesatisfăcătoare a activității Parlamentului și Secretariatului Parlamentului de către Președintele Parlamentului, Mihai GHIMPU, și Secretarul general al Parlamentului, Adrian FETESCU. Există lacune și omisiuni în Instrucțiunea privind lucrul cu documentele în Parlamentul Republicii Moldova, care necesită a fi modificată prin stabilirea unei proceduri clare de lucru cu documentele, inclusiv a ordinii în care trebuie semnat un document, a numelui semnatarilor, semnăturii, datei și responsabilității fiecăruia etc. Lipsesc reglementările în actele interne ale Aparatului Președintelui, care sunt depășite, precum și fișele de post ale funcționarilor Aparatului, care să reglementeze clar responsabilitatea în procedura de verificare a constituționalității legilor prezentate spre promulgare. Președintele Comisiei economie, buget și finanțe, Veaceslav IONIȚĂ, depășindu-și atribuțiile, a adresat, în numele Parlamentului, Guvernului răspunsul CEB nr. 567 din 21 septembrie 2010 la scrisoarea Prim-ministrului din 1 septembrie 2010, prin care a confirmat faptul cunoașterii introducerii amendamentului, calificându-l drept acceptat de Parlament și fiind în unison cu politica promovată de Guvern. Ministrul Economiei, Valeriu LAZĂR, a contrasemnat textul final al legii, care conținea abateri de la normele constituționale, manifestând astfel iresponsabilitate în îndeplinirea obligațiilor de serviciu (f.d. 106-162, vol. 1);

- *Caracteristica de serviciu în privința lui Andrei CONIȘESCU*, potrivit căreia exercită funcția de consilier al Directorului general al Agenției Rezerve Materiale începând cu 13 noiembrie 2012 și până în prezent. La locul de muncă se caracterizează pozitiv (f.d. 116-117, vol. 4).

- *Raportul asupra proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr. 1161 din 21 aprilie 2010*, semnată de către Președintele Comisiei economie, finanțe și buget,

Veaceslav IONIȚĂ, prin care Comisia propune adoptarea în prima lectură a proiectului de Lege prenotat în ședința în plen a Parlamentului (f.d. 64, vol. 1);

- *Avizul la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, din 19 mai 2010, prezentată de Comisia administrație publică, mediu și dezvoltare regională (f.d. 67, vol. 1);*

- *Procesul-verbal nr. 29 din 19 mai 2010 al Comisiei Economie, Buget și Finanțe (f.d. 75);*

- *Procesul-verbal nr. 35 din 29 iunie 2010 al Comisiei Economie, Buget și Finanțe (f.d. 92);*

- *Informație nr. 11-681-P din 13 iunie 2011, prezentată de Ministerul Economiei, semnată de Valeriu LAZĂR, pe marginea circumstanțelor în care s-au propus amendamentele (f.d. 120-121, vol. 2);*

- *Nota informativă privind Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător întocmită de Angela ENCIU (f.d. 122-123, vol. 2);*

- *Deciziile Camerei de Licențiere nr. 01m340 din 28 februarie 2012, nr. 4133 din 27 decembrie 2011, nr. 4127 din 27 decembrie 2011, nr. 4131 din 27 decembrie 2011, nr. 4128 din 27 decembrie 2011, nr. 4129 din 27 decembrie 2011, nr. 4132 din 27 decembrie 2011, nr. 4126 din 27 decembrie 2011, nr. 15 in 08 februarie 2012, nr. 4130 din 27 decembrie 2011 (f.d. 3-14, vol. 3);*

- *Lista titularilor de licență pentru activitatea în domeniul jocurilor de noroc: întreținerea cazinourilor (f.d. 15-20, vol. 3);*

- *Procesul-verbal nr. 1 al ședinței Comisiei de disciplină a Secretariatului Parlamentului din 27 octombrie 2011 (f.d. 52, vol. 3);*

- *Procesul-verbal nr. 2 al ședinței Comisiei de disciplină a Secretariatului Parlamentului din 04 noiembrie 2011 (f.d. 53-54, vol. 3);*

- *Procesul-verbal nr. 3 al ședinței Comisiei de disciplină a Secretariatului Parlamentului din 08 noiembrie 2011 (f.d. 55-56, vol. 3);*

- *Procesul-verbal nr. 4 al ședinței Comisiei de disciplină a Secretariatului Parlamentului din 11 noiembrie 2011 (f.d. 57-59, vol. 3);*

- *Raportul emis de Comisia de disciplină a Secretariatului Parlamentului din 04 noiembrie 2011, pe marginea anchetei de serviciu desfășurate (f.d. 60-61, vol. 3);*

- *Raportul emis de Comisia de disciplină a Secretariatului Parlamentului din luna noiembrie 2011, pe marginea anchetei de serviciu desfășurate (f.d. 62-63, vol. 3);*

- *Ordinul nr. SC-2 75 din 25 noiembrie 2011* cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare sub formă de „mustrare aspră” în privința lui Andrei CONIȘESCU (f.d. 64, vol. 3);

- *Raport prezentat de Secretariatul Parlamentului către Președintele Parlamentului, Marian LUPU*, privind circumstanțele în care a fost adoptată Legea litigioasă (f.d. 66-67, vol. 3)

- *Procesul-verbal nr. 15 din 06 iunie 2012* al Comisiei Economie, Buget și Finanțe (f.d. 154-157, vol. 3);

- *Informație nr. 01/304 din 05 martie 2013*, eliberată de către Camera de Licențiere (f.d. 246-247, vol. 3);

- *Stenograma dezbaterilor parlamentare ale Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a, Sesiunea a II-a ordinară – iunie 2010, ședința din 15 iulie 2010* (f.d. 111-112, vol. 4);

65. În contextul dat, Colegiul reține că potrivit art. 101 alin. (1), (3) și (4) din Codul de procedură penală, *fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată. Instanța de judecată este obligată să pună la baza hotărârii sale numai acele probe la a căror cercetare au avut acces toate părțile în egală măsură și să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate.*

66. Pornind de la ansamblul probelor administrate și cercetate, Colegiul penal consideră necesar să stabilească, mai întâi, situația de fapt care rezultă cu suficientă certitudine din materialul probator, urmând ca abia ulterior conduita concret reținută în sarcina lui Andrei CONIȘESCU să fie confruntată cu elementele constitutive ale infracțiunii imputate.

67. În acest sens, Colegiul distinge între existența obiectivă a unor neregularități în procesul de definitivare a Legii nr. 176 din 15 iulie 2010 și problema, distinctă, a răspunderii penale a inculpatului pentru acestea.

68. În primul rând, probele cercetate denotă că proiectul de lege nr. 1161, în forma inițiată de Guvern, nu cuprindea modificarea taxei pentru activitatea cazinourilor care ulterior a ajuns în textul Legii nr. 176.

69. Așadar, martorul Cezar ILIAȘ a declarat în instanța de apel că proiectul urmărea „micșorarea poverii mediului de afaceri prin reducerea numărului de genuri de activități licențiate”, precizând expres că „în proiect nimic nu se referea la activitatea jocurilor de noroc”. În același sens, martorul Tatiana ROTARU a arătat că „proiectul nr.

11/61 din 2010 nu conținea norme referitoare la majorarea sau micșorarea cuantumului taxei de licențiere”, iar Valeriu LAZĂR a declarat că în proiectul Guvernului „categoric nu se conțineau prevederi referitoare la jocurile de noroc”.

70. Totodată, din declarațiile lui Veaceslav UNTILĂ rezultă că ideea modificării regimului taxelor pentru cazinourile cu un număr redus de mese de joc a fost discutată anterior examinării proiectului în plen și că aceasta i-a fost sugerată de Andrei CONIȘESCU. Astfel, martorul a declarat că „amendamentul provenit de la consilieri i-a fost propus de Andrei CONIȘESCU”, iar în instanța de apel a reiterat că amendamentele au apărut „în urma discuțiilor cu CONIȘESCU”, explicând că propunerea urmărea menținerea taxei de 190 mii de lei pentru agenții economici cu până la 6 mese de joc, pentru a evita, în opinia sa, monopolizarea pieței.

71. Din probe rezultă neechivoc faptul că amendamentul respectiv nu a fost acceptat de Comisia economie, buget și finanțe. Veaceslav IONIȚĂ a declarat că subiectul a fost discutat de mai multe ori, fără a fi acceptat, iar „potrivit raportului Comisiei, propunerea a fost respinsă”. Veaceslav UNTILĂ a confirmat, la rândul său, că propunerea „a fost discutată în cadrul Comisiei economie, buget și finanțe, însă a fost respinsă”. Aceeași împrejurare rezultă și din sinteza amendamentelor, despre care Angela BIEȘU (ENCIU) a declarat că indica expres faptul că amendamentul nu a fost acceptat de Comisie.

72. În continuare, Colegiul constată că proiectul de lege nr. 1161 a fost examinat și votat de Parlament în lectură finală, fără ca amendamentul respectiv să fi făcut parte din textul supus aceluși vot. Această concluzie nu rezultă doar din declarațiile martorilor, ci este confirmată de proba obiectivă reprezentată de înregistrarea audio-video a ședinței Parlamentului din 15 iulie 2010, coroborată cu stenograma ședinței și cu Raportul Comisiei parlamentare de anchetă.

73. Astfel, după finalizarea examinării proiectului nr. 1161 și trecerea Parlamentului la examinarea altui proiect de lege, Veaceslav UNTILĂ a intervenit asupra subiectului anterior. Din procesul-verbal de examinare a înregistrării audio-video rezultă că Veaceslav IONIȚĂ i-a solicitat să expună amendamentul, menționând că acesta „pentru stenogramă trebuie să fie citit”, iar după intervenția lui Veaceslav UNTILĂ a precizat expres: „aceasta este pentru stenograma la Legea precedentă”. Imediat după aceasta, președintele ședinței, Serafim URECHEANU, a declarat: „Da mulțumesc frumos, nu-s întrebări”, după care Parlamentul a continuat examinarea următorului subiect.

74. Din această succesiune a evenimentelor nu rezultă existența unui nou vot asupra proiectului nr. 1161 și nici supunerea distinctă la vot a amendamentului lui Veaceslav UNTILĂ. Nu a fost anunțată revenirea la proiectul deja adoptat, nu a fost formulată de

președintele ședinței o propunere de vot asupra amendamentului și nu a fost constatat rezultatul vreunui asemenea vot.

75. Această concluzie este confirmată direct de Serafim URECHEANU, care a declarat că intervenția lui Veaceslav UNTILĂ „a rămas la nivelul unui discurs”, iar ședința a continuat conform ordinii de zi, precizând că, pe durata activității sale, nu au existat cazuri în care legile sau amendamentele să fie adoptate altfel decât prin votul majorității deputaților.

76. De asemenea, Veaceslav IONIȚĂ a afirmat expres că amendamentul „*nu a fost votat în plen*”, iar Veaceslav UNTILĂ a declarat în instanța de apel că acesta „*nu a fost supus votului, fiind comisă o scăpare*”.

77. Martorul Angela BIEȘU (ENCIU), care a verificat ulterior documentele aferente legii, a menționat că, după consultarea stenogramei și a materialelor prezentate, a constatat că amendamentul „*a fost enunțat după încheierea examinării proiectului și nu a fost supus votului, deși era inclus în textul legii*”.

78. Colegiul penal nu ignoră declarația martorului Maxim GANACIUC, potrivit căreia în practica parlamentară puteau exista situații în care unele amendamente neesențiale erau acceptate prin consens, fără un vot formal. Totuși, această explicație generală nu schimbă situația concretă din prezenta cauză.

79. Martorul însuși nu a putut afirma că amendamentul în litigiu a fost acceptat printr-o asemenea procedură, declarând că nu își amintește „*dacă președintele ședinței a acceptat sau nu amendamentul respectiv*”. Mai mult, înregistrarea nemijlocită a ședinței nu conține o declarație a președintelui ședinței prin care amendamentul să fi fost declarat acceptat, iar Serafim URECHEANU a exclus existența unei asemenea modalități de adoptare în cazul examinat. În aceste condiții, ipoteza unei adoptări tacite nu este susținută de probele obiective ale cauzei.

80. Prin urmare, Colegiul reține ca fapt dovedit că, la 15 iulie 2010, proiectul de lege nr. 1161 a fost adoptat în lectură finală fără amendamentul privind taxele pentru mesele de joc, iar intervenția ulterioară a lui Veaceslav UNTILĂ, făcută după trecerea Parlamentului la examinarea altui proiect, nu a fost urmată de supunerea amendamentului la vot. Cu toate acestea, amendamentul s-a regăsit ulterior în textul final al Legii nr. 176 din 15 iulie 2010, transmis spre semnare, promulgat și publicat.

81. În ceea ce privește participarea concretă a lui Andrei CONIȘESCU la etapa ulterioară adoptării proiectului, Colegiul constată că probele cercetate nemijlocit în apel îl plasează în mod constant în centrul procesului de definitivare și transmitere a textului legii.

82. Astfel, Veaceslav IONIȚĂ a declarat că, după adoptarea legii în plen, „*responsabil de gestionarea dosarului a fost inculpatul Andrei CONIȘESCU*”, acesta

fiind consultantul desemnat pentru proiectul privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător. Martorul a confirmat totodată că amendamentul a fost respins de Comisia de profil, însă ulterior acesta „a apărut în lege”.

83. Aceeași împrejurare este susținută de Tatiana ROTARU, care, fiind reaudiată în apel, a declarat că atribuțiile consultantului includeau „finalizarea proiectului de lege” și „introducerea amendamentelor”, fiecare consultant fiind responsabil de proiectul repartizat acestuia. Adrian FETESCU a confirmat, la rândul său, că atribuțiile privind confruntarea textelor proiectelor de lege cu cele votate reveneau consultantului care lucra împreună cu deputatul raportor și că, în cazul concret, consultantul era Andrei CONIȘESCU.

84. Relevante sunt și declarațiile Angelei BIEȘU (ENCIU), reaudiată nemijlocit în apel, care a arătat că, potrivit procedurii legislative aplicate la acel moment, consultantul principal era responsabil de proiect până la semnarea acestuia și că „nimeni nu poate să aducă modificări cu excepția consultantului principal”, neavând o altă persoană dreptul de a include sau exclude prevederi din proiect. Această declarație nu este apreciată izolat, ci în coroborare cu atribuțiile descrise de ceilalți martori și cu circuitul documentar al proiectului.

85. Totodată, Veaceslav UNTILĂ a confirmat în apel că propunerea privind taxarea diferențiată a activității cazinourilor a apărut în urma discuțiilor purtate cu Andrei CONIȘESCU, acesta atenționându-l asupra riscului dispariției agenților economici mici și al monopolizării pieței. Martorul a declarat că a acceptat propunerea, a pregătit proiectul de modificare și l-a înaintat Comisiei economie, buget și finanțe, însă Comisia nu a susținut amendamentul. De asemenea, acesta a afirmat că amendamentul nu a fost supus votului în plen, calificând această împrejurare drept „o eroare” și „o scăpare”.

86. În același timp, Veaceslav UNTILĂ a delimitat expres amendamentul privind taxarea activității cazinourilor de prevederea referitoare la momentul intrării în vigoare. Fiind audiat în instanța de apel, acesta a declarat că nu a propus un amendament privind data intrării în vigoare și că o asemenea chestiune nu a fost pusă în discuție. Prin urmare, derogarea potrivit căreia pct. 18 urma să intre în vigoare la data publicării nu făcea parte din amendamentul prezentat de Veaceslav UNTILĂ.

87. Această concluzie este susținută și de probele documentare cercetate. Stenograma și înregistrarea ședinței Parlamentului din 15 iulie 2010 nu consemnează nici supunerea la vot a amendamentului privind taxarea cazinourilor, nici examinarea ori votarea unei propuneri distincte privind intrarea imediată în vigoare a acestuia.

88. Totodată, Raportul Comisiei parlamentare de anchetă constată că proiectul nr. 1161 a fost adoptat în lectura a II-a într-o redacție care nu conținea amendamentul lui Veaceslav UNTILĂ și că acesta a fost inclus ulterior în textul legii. Astfel, atât

amendamentul privind taxarea cazinourilor, cât și derogarea referitoare la intrarea sa în vigoare la data publicării au ajuns în textul final fără a fi fost aprobate prin votul Parlamentului.

89. În ceea ce privește legătura acestor modificări cu Andrei CONIȘESCU, Colegiul reține că probele cercetate îl plasează în mod constant în procesul de definitivare și transmitere a textului după adoptarea proiectului. Veaceslav IONIȚĂ a declarat că, după adoptarea legii în plen, *„responsabil de gestionarea dosarului a fost inculpatul Andrei CONIȘESCU”*, iar Tatiana ROTARU și Adrian FETESCU au confirmat că atribuțiile consultantului responsabil priveau finalizarea proiectului, introducerea amendamentelor și confruntarea textului cu cele votate în plen. Angela BIEȘU (ENCIU) a declarat, la rândul său, că o altă persoană nu avea dreptul să includă sau să excludă prevederi din proiect.

90. Această concluzie este consolidată de conduita concretă a inculpatului. Veaceslav UNTILĂ a confirmat că propunerea privind taxarea diferențiată a cazinourilor a apărut în urma discuțiilor cu Andrei CONIȘESCU, iar ulterior acesta din urmă a gestionat varianta proiectului în care amendamentul s-a regăsit inclus. Valeriu LAZĂR a declarat că Andrei CONIȘESCU s-a prezentat personal cu proiectul de lege, la acel moment normele acestuia fiind deja modificate, iar Maxim GANACIUC a relatat că inculpatul a susținut ulterior că *„totul este coordonat și că totul s-a discutat la Comisie”*.

91. Colegiul apreciază că modificarea pct. III nu poate fi desprinsă de includerea în textul final a amendamentului privind taxarea activității cazinourilor. Derogarea instituită prin pct. III privea exclusiv momentul intrării în vigoare a prevederilor pct. 18 referitoare la taxele pentru mesele de joc.

92. Or, Veaceslav UNTILĂ a declarat expres că amendamentul prezentat de el nu conținea o asemenea prevedere, iar probele documentare confirmă că nici amendamentul, nici derogarea privind intrarea sa imediată în vigoare nu au fost examinate ori aprobate prin votul Parlamentului. În aceste condiții, cele două modificări apar ca intervenții funcțional legate, operate în aceeași etapă de definitivare a textului Legii nr. 176.

93. Coroborând proveniența amendamentului din discuțiile purtate de Andrei CONIȘESCU cu Veaceslav UNTILĂ, rolul inculpatului de consultant responsabil de definitivarea proiectului, atribuțiile sale privind introducerea amendamentelor și verificarea textului, faptul că amendamentul respins de Comisie și nevotat în plen s-a regăsit ulterior în varianta finală, precum și conduita inculpatului în circuitul ulterior al documentului, Colegiul reține ca fapt dovedit că Andrei CONIȘESCU a asigurat includerea în varianta finală a Legii nr. 176 atât a amendamentului privind taxarea diferențiată a activității cazinourilor, cât și a derogării aferente din pct. III, potrivit căreia

prevederile respective urmau să intre în vigoare la data publicării, deși niciuna dintre aceste modificări nu a fost aprobată prin votul Parlamentului.

94. Odată stabilite circumstanțele de fapt pe care Colegiul le consideră dovedite, urmează a fi examinat dacă această conduită, în modalitatea concretă reținută, întrunește cumulativ elementele constitutive ale infracțiunii imputate, prin raportare la norma penală aplicabilă la data faptelor, la calitatea cerută subiectului infracțiunii, la limitele atribuțiilor de serviciu ale inculpatului, precum și la latura obiectivă și subiectivă, urmările prejudiciabile și legătura de cauzalitate.

95. După cum s-a reținut, procurorul în procuratura de circumscripție Chișinău la 22 ianuarie 2019, prin ordonanța de modificare a învinuirii în instanța de judecată în vederea concretizării învinuirii, (f.d.210-211 Volumul XIX) a încadrat acțiunile inculpatului Andrei CONIȘESCU conform infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal, infracțiune individualizată prin: *„depășirea atribuțiilor de serviciu, adică săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, fapt ce a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege a persoanei juridice – Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova”*.

96. Așadar, înainte de examinarea existenței celorlalte elemente componente ale infracțiunii, Colegiul consideră necesar să stabilească, cu prioritate, dacă inculpatul putea avea calitatea de subiect al infracțiunii prevăzute de art. 328 din Codul penal. O asemenea ordine a examinării rezultă din însăși structura componenței de infracțiune, în care răspunderea în calitate de autor poate interveni numai în privința persoanei care întrunește calitatea expres cerută de norma de incriminare.

97. Totodată, necesitatea unei examinări distincte și complete a acestei chestiuni rezultă și din indicațiile Curții Supreme de Justiție, care a apreciat drept prematură concluzia potrivit căreia Andrei CONIȘESCU nu putea fi subiect al infracțiunii prevăzute de art. 328 din Codul penal, reținând că instanțele nu au cercetat în mod corespunzător modalitatea numirii sale în funcția de consultant principal și actele relevante pentru determinarea împuternicirilor și statutului său. În acest context, instanța de recurs a indicat expres asupra necesității cercetării Ordinului Președintelui Parlamentului SC-2 nr. 5 din 01 februarie 2010 și a actelor care puteau permite stabilirea conținutului real al atribuțiilor exercitate de inculpat.

98. Totodată, prin decizia din 05 iunie 2020, Curtea Supremă de Justiție a reiterat că stabilirea vinovăției nu poate fi întemeiată pe afirmații generale referitoare la statutul inculpatului, fără o analiză detaliată a probelor relevante pentru împuternicirile și poziția juridică efectivă a acestuia. Instanța de recurs a criticat tocmai lipsa unei asemenea

aprecieri complete, subliniind că actele referitoare la numire, statut și atribuții trebuiau cercetate și evaluate în ansamblul probator.

99. Prin urmare, în prezenta rejudecare, problema calității de subiect special nu poate fi soluționată exclusiv prin raportare la denumirea funcției deținute de Andrei CONIȘESCU, la împrejurarea că acesta avea statut de funcționar public sau la faptul că participa nemijlocit la procesul de definitivare a proiectelor legislative. Ceea ce urmează a fi determinat este dacă, potrivit norme penale aplicabile și atribuțiilor care i-au fost efectiv conferite, acesta întrunea condițiile juridice specifice cerute subiectului infracțiunii imputate.

100. Această examinare are un caracter determinant pentru continuarea analizei juridico-penale. Dacă se constată că inculpatul nu întrunea calitatea specială cerută de norma de incriminare, lipsește unul dintre elementele constitutive indispensabile ale infracțiunii, iar constatarea existenței celorlalte elemente nu ar putea suplini această lipsă. Într-o asemenea ipoteză, analiza succesivă a depășirii vădite a atribuțiilor, a laturii subiective, a urmărilor prejudiciabile și a raportului de cauzalitate nu mai poate conduce la concluzia existenței infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal.

101. Pentru a stabili însă dacă Andrei CONIȘESCU întrunea calitatea specială cerută subiectului infracțiunii, este necesar, în prealabil, să fie determinată norma penală aplicabilă faptelor săvârșite în perioada 15–26 iulie 2010, întrucât atât formularea art. 328 din Codul penal, cât și reglementarea categoriilor de persoane susceptibile de a răspunde în temeiul acestei norme au cunoscut modificări legislative ulterioare.

102. Sub acest aspect, regula de bază este stabilită de art. 8 din Codul penal, potrivit căruia, *caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei*.

103. În același sens, art. 9 din Codul penal fixează drept moment al săvârșirii faptei timpul realizării acțiunii sau inacțiunii prejudiciabile, independent de momentul survenirii urmărilor.

104. Prin urmare, punctul de plecare pentru determinarea caracterului infracțional al conduitei imputate lui Andrei CONIȘESCU îl constituie legea penală aflată în vigoare în perioada 15-26 iulie 2010.

105. Această regulă nu reprezintă doar o normă tehnică de soluționare a conflictului legilor penale în timp, ci constituie o garanție a principiului legalității incriminării. Art. 22 din Constituția Republicii Moldova prevede că *nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos*. În același sens, art. 7 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului stabilește că *nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o*

omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

106. Consecința acestei garanții o constituie obligația interpretării stricte a legii penale. Potrivit art. 3 din Codul penal, (1) *Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală.* (2) *Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise.*

107. De la regula aplicării legii în vigoare la momentul faptei există excepția legii penale mai favorabile. Așadar, art. 10 din Codul penal prevede că, (1) *Legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.* (2) *Legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.*

108. Curtea Constituțională a explicat raportul dintre aceste reguli în Hotărârea nr. 14 din 27 mai 2014, statuând că, *în materie penală se aplică legea în vigoare la momentul comiterii faptei, și nu legea intrată în vigoare după consumarea infracțiunii, cu excepția legii mai favorabile, care are efect retroactiv (para. 51).* Mai mult, Curtea a precizat ulterior că *neretroactivitatea legii penale vizează orice circumstanță care duce la înrăutățirea situației persoanei, fără a se limita doar la mărimea și categoria pedepsei aplicate, astfel încorporând și instituția prescripției tragerii la răspundere penală (para. 53).*

109. Aceeași concepție rezultă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. În cauza *Scoppola împotriva Italiei (nr. 2) [MC]*, § 109, Curtea a dedus din art. 7 al Convenției și principiul *lex mitior*, potrivit căruia instanțele trebuie să aplice legea ale cărei prevederi sunt mai favorabile inculpatului. Prin urmare, legea ulterioară nu se aplică pentru simplul motiv că este legea în vigoare la momentul judecării, ci numai în măsura în care, prin raportare concretă la situația persoanei acuzate, aceasta îi este mai favorabilă.

110. Raportând aceste principii la prezenta cauză, Colegiul reține că art. 328 alin. (1) din Codul penal, în redacția în vigoare în perioada 15-26 iulie 2010, avea următorul conținut: „săvârșirea de către o **persoană cu funcție de răspundere** a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și

intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice se pedepsește cu amendă în mărime de la 150 la 400 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani”.

111. Colegiul constată că, în perioada 15–26 iulie 2010, art. 328 alin. (1) din Codul penal condiționa existența infracțiunii de săvârșirea faptei de către o „*persoană cu funcție de răspundere*”.

112. Situația legislativă s-a modificat ulterior. Prin Legea nr. 245 din 2 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial la 3 februarie 2012, art. 123 din Codul penal a fost completat cu noțiunea distinctă de „*persoană publică*”, iar în dispoziția art. 328 alin. (1) sintagma referitoare la „persoana cu funcție de răspundere” a fost înlocuită cu cea de „*persoană publică*”. Potrivit noii definiții introduse la art. 123 alin. (2), categoria persoanelor publice cuprinde, între altele, funcționarul public. Modificarea a intervenit, așadar, la mai mult de un an și jumătate după faptele examinate în prezenta cauză.

113. Distincția nu este una pur terminologică. În decizia nr. [1ra-641/2014](#), Curtea Supremă de Justiție a observat că, prin modificările art. 123 din Codul penal, *legiuitorul a delimitat în acest articol trei subiecți speciali, respectiv persoana cu funcție de răspundere, persoana publică și persoana cu funcție de demnitate publică*. Prin urmare, simpla împrejurare că o persoană se poate încadra, potrivit legii ulterioare, în noțiunea de „*persoană publică*” nu răspunde, prin ea însăși, întrebării dacă aceeași persoană întrunea, anterior modificării legislative, condițiile noțiunii de „*persoană cu funcție de răspundere*”.

114. De altfel, chiar în parcursul procesual al prezentei cauze, Curtea Supremă de Justiție a consemnat expres că „*la momentul săvârșirii pretensei infracțiuni art. 328 Cod penal nu prevedea noțiunea de „persoană publică”*”. Curtea a indicat totodată că, pentru soluționarea problemei privind subiectul infracțiunii, trebuiau cercetate statutul, modalitatea de numire și împuternicirile efective ale lui Andrei CONIȘESCU.

115. O relevanță deosebită pentru modul în care trebuie tratată succesiunea unor asemenea definiții ale subiectului infracțiunii prezintă Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 4 iulie 2023 în cauza *Tristan împotriva Republicii Moldova*.

116. Deși cauza respectivă privea o altă categorie de subiect special prevăzută de art. 328 din Codul penal, principiul formulat este aplicabil *mutatis mutandis*. Curtea Europeană a constatat că instanțele naționale au aplicat prevederile unei legi penale care a intrat în vigoare după evenimentele în cauză și a considerat relevant faptul că modificarea legislativă privea tocmai expresiile prin care era desemnat subiectul infracțiunii.

117. Din această jurisprudență rezultă că analiza caracterului mai favorabil al unei legi penale ulterioare nu poate fi redusă la compararea sancțiunilor. Ea trebuie să

privească norma penală în ansamblul său, inclusiv condițiile de incriminare și cercul persoanelor susceptibile de a avea calitatea de subiect al infracțiunii.

118. O lege ulterioară care ar permite includerea unei persoane într-o categorie de subiecți care nu o cuprindea potrivit legii de la data faptei nu poate fi utilizată retroactiv în defavoarea acesteia sub pretextul aplicării *lex mitior*. În același sens, Curtea Supremă de Justiție a reiterat că *instanța nu poate crea o lex tertia prin combinarea dispozițiilor favorabile din legi succesive*.

119. În consecință, faptul că învinuirea modificată ulterior descrie conduita lui Andrei CONIȘESCU prin raportare la calitatea de „*persoană publică*” nu poate determina, prin el însuși, legea penală aplicabilă faptelor din iulie 2010. Actul de acuzare nu poate conferi efect retroactiv unei categorii juridice introduse ulterior și nici nu poate substitui testul impus de art. 8 și 10 din Codul penal.

120. Pentru stabilirea caracterului infracțional al faptei, Colegiul trebuie să pornească de la art. 328 alin. (1) în redacția în vigoare la data faptelor, care pretindea calitatea de „*persoană cu funcție de răspundere*”, urmând ca o normă ulterioară să poată fi valorificată numai dacă, apreciată în ansamblu și în concret, ameliorează situația inculpatului.

121. Odată stabilit că analiza trebuie realizată prin raportare la norma penală aplicabilă la momentul faptelor, Colegiul urmează să determine semnificația juridică a cerinței referitoare la calitatea autorului infracțiunii prevăzute de art. 328 din Codul penal.

122. Această chestiune este esențială, întrucât calitatea specială a persoanei nu constituie o simplă împrejurare referitoare la statutul profesional al acesteia, ci un element de care depinde însăși existența componentei de infracțiune.

123. În acest sens, art. 51 alin. (1) din Codul penal stabilește că *temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componenta infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale*. Prin urmare, tragerea unei persoane la răspundere penală nu poate fi fundamentată numai pe constatarea unei conduite prejudiciabile, fiind necesar ca aceasta să întrunească toate semnele componentei concrete prevăzute de lege.

124. În conformitate cu art. 52 din Codul penal, *se consideră componentă a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă. Componenta infracțiunii reprezintă baza juridică pentru calificarea infracțiunii potrivit unui articol concret din prezentul cod*. Caracterul cumulativ al acestor semne presupune că lipsa unuia dintre elementele indispensabile prevăzute de norma de incriminare exclude posibilitatea

calificării faptei potrivit normei respective, indiferent dacă celelalte elemente ar putea fi constatate.

125. În cazul art. 328 din Codul penal, unul dintre aceste elemente privește în mod expres persoana autorului. Norma nu incriminează depășirea atribuțiilor de serviciu săvârșită de orice persoană, ci condiționează răspunderea de existența unei anumite calități juridice a autorului.

126. Din această perspectivă, subiectul infracțiunii este unul special, iar calitatea prevăzută de lege trebuie să existe la momentul săvârșirii faptei și să rezulte din criteriile normative care o definesc, nu doar din denumirea funcției ocupate sau din apartenența persoanei la o autoritate publică.

127. Această interpretare este confirmată expres de Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 15 mai 2017, care precizează că *„Infracțiunile, prevăzute la art. 327-329 CP, sunt infracțiuni cu subiect special”* și că instanțele *„trebuie să constate, dacă inculpatul dispune sau nu de calitățile speciale”* cerute de normele respective. Prin urmare, existența subiectului special nu se prezumă din simplul fapt că persoana activa într-o instituție publică, ci trebuie verificată distinct și motivat.

128. Plenul Curții Supreme de Justiție a indicat, în același context, că această verificare trebuie realizată prin identificarea actului normativ sau a actului juridic în temeiul căruia persoanei i-a fost conferit statutul relevant, iar dacă se constată că inculpatul nu aparține categoriei de persoane cerute de norma de incriminare, consecința este excluderea răspunderii potrivit art. 327-329 din Codul penal. Această explicație confirmă că problema subiectului special precede logic analiza conduitei propriu-zise: numai după stabilirea persoanei susceptibile să fie autor poate fi examinat dacă aceasta și-a depășit atribuțiile.

129. În același sens, în decizia nr. [Ira-343/2021](#), Curtea Supremă de Justiție a reținut că *„persoană cu funcție de răspundere este acea persoană care îndeplinește următoarele trei condiții”*, după care a individualizat criteriile referitoare la locul exercitării atribuțiilor, modalitatea conferirii drepturilor și obligațiilor și natura funcțiilor exercitate. Rezultă, astfel, că această calitate nu se deduce automat din statutul de angajat al unei instituții de stat, ci presupune verificarea cumulativă a condițiilor stabilite de art. 123 alin. (1) din Codul penal.

130. Relevanța juridică a delimitării cercului subiecților a fost evidențiată și de Curtea Constituțională. În [Decizia nr. 146](#) din 19 decembrie 2019, examinând modificarea definiției unui alt subiect special al art. 328, Curtea a constatat că aceasta *„a avut ca efect lărgirea cercului de persoane”* atribuite categoriei respective, cu impact asupra încadrării juridice a faptelor. Deși soluția a fost pronunțată în contextul noțiunii de persoană cu funcție de demnitate publică, raționamentul este relevant prin aceea că

demonstrează că definiția legală a subiectului determină chiar sfera personală de aplicare a normei penale.

131. Aceeași idee a fost formulată cu deosebită claritate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Tristan împotriva Republicii Moldova*. La § 62, referindu-se la definiția subiectului special al art. 328, Curtea a statuat că a fost un element constitutiv al acestei infracțiuni. Curtea a subliniat, totodată, că definiția respectivă delimita cercul persoanelor susceptibile de a fi urmărite penal și că instanțelor naționale le revenea obligația unei diligențe sporite în stabilirea întinderii sale.

132. Importanța acestei exigențe rezultă și din principiile generale dezvoltate de Curtea Europeană în aceeași cauză. Curtea a arătat că instanțele naționale trebuie să manifeste o diligență particulară atunci când precizează elementele constitutive ale unei infracțiuni, astfel încât interpretarea acestora să rămână previzibilă și compatibilă cu substanța normei de incriminare. Prin urmare, în cazul unui subiect special, instanța nu poate extinde prin interpretare categoria persoanelor vizate de lege și nici nu poate substitui criteriile prevăzute expres de norma penală cu aprecieri generale referitoare la importanța funcției sau la rolul efectiv exercitat.

133. În consecință, pentru existența infracțiunii imputate lui Andrei CONIȘESCU nu este suficient să se stabilească faptul că acesta era funcționar public, activa în cadrul Parlamentului, era consultantul responsabil de proiect sau avea un rol efectiv în procesul de definitivare a actului legislativ.

134. Aceste circumstanțe pot fi relevante pentru determinarea statutului și atribuțiilor sale, însă ele nu răspund, prin ele însele, criteriilor juridice ale subiectului special. Pentru aplicarea art. 328 din Codul penal în redacția relevantă este necesar ca acesta să fi întrunit, la momentul faptelor, definiția concretă a „persoanei cu funcție de răspundere” prevăzută de art. 123 alin. (1) din Codul penal.

135. Așadar, ținând cont de faptul că această calitate reprezintă un element constitutiv indispensabil al infracțiunii și că ea nu poate fi prezumată din simpla deținere a unei funcții publice, analiza urmează să se concentreze asupra conținutului art. 123 alin. (1) din Codul penal în redacția aplicabilă faptelor, pentru a identifica exact condițiile pe care legiuitorul le impunea unei persoane pentru a putea fi calificată drept „persoană cu funcție de răspundere” și, ulterior, pentru a verifica dacă statutul și atribuțiile lui Andrei CONIȘESCU corespundeau acestor condiții.

136. Potrivit art. 123 alin. (1) din Codul penal, în redacția în vigoare la momentul comiterii faptei imputate, *prin persoană cu funcție de răspundere se înțelege persoana căreia, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și*

obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice.

137. Așadar, din conținutul normei rezultă că noțiunea de „*persoană cu funcție de răspundere*” nu era determinată prin simpla apartenență a persoanei la serviciul public sau prin denumirea funcției ocupate, ci prin natura drepturilor și obligațiilor conferite acesteia.

138. Interpretând această dispoziție, Curtea Supremă de Justiție, în decizia nr. 1ra-343/2021, a reținut expres că *persoana cu funcție de răspundere este cea care îndeplinește următoarele trei condiții: 1) este o persoană căreia i se acordă drepturi și obligații într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor; 2) aceste drepturi și obligații i se acordă permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire sau alegere, ori în virtutea unei însărcinări; 3) aceste drepturi și obligații i se acordă în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție ori a celor organizatorico-economice.* Curtea a reținut că din aceeași dispoziție se desprinde că *în calitate de persoană cu funcție de răspundere evoluează, după caz: a) persoana care exercită funcțiile autorității publice; b) persoana care, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, exercită acțiuni administrative de dispoziție; c) persoana care, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, exercită acțiuni de ordin organizatorico economic.*

139. Rezultă că cele trei condiții trebuie întrunite cumulativ. Nu este suficient ca persoana să activeze într-o instituție de stat și nici ca ea să fi fost încadrată sau numită într-o anumită funcție. Primele două condiții stabilesc cadrul instituțional și juridic în care persoana activează, însă calitatea specială cerută de art. 123 alin. (1) este completată numai dacă drepturile și obligațiile care i-au fost conferite au natura funcțională descrisă de cea de-a treia condiție.

140. Această distincție este esențială în prezenta cauză. Calitatea de funcționar public și existența unui act de numire pot demonstra că persoana exercita o funcție în cadrul unei autorități publice și pot identifica izvorul raportului său de serviciu, însă ele nu demonstrează, prin ele însele, că persoanei i-au fost conferite funcții ale autorității publice, atribuții administrative de dispoziție sau atribuții organizatorico-economice. Pentru aceasta este necesară examinarea conținutului efectiv al competențelor conferite prin lege, actul de numire, fișa postului, regulamentele sau alte acte juridice aplicabile.

141. În privința celor trei modalități funcționale alternative, Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 1 din 11 ianuarie 2001 privind controlul constituționalității dispozițiilor art. 183 din Codul penal, a reținut că, *persoană, care exercită funcțiile autorității publice,*

este persoana investită, în numele statului, cu împuterniciri legale de a desfășura acțiuni care comportă consecințe juridice pentru toți sau pentru majoritatea cetățenilor, iar acțiunile ei pe linie de serviciu nu sunt limitate de cadrul unui anumit departament, sistem etc.; persoană, care, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, exercită acțiuni administrative de dispoziție, este cea care are împuterniciri legate de dirijarea nemijlocită a unui colectiv de oameni sau de administrarea unui sector de muncă; persoană, care, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, exercită acțiuni de ordin organizatorico-economic, este cea care are obligații și împuterniciri legate de dispunerea și administrarea patrimoniului.

142. Astfel, criteriul prevăzut de art. 123 alin. (1) este unul funcțional. Ceea ce interesează nu este rangul formal al postului și nici importanța practică a activității desfășurate, ci natura juridică a competențelor conferite. O persoană poate avea atribuții profesionale complexe, poate participa la pregătirea unor acte importante și poate răspunde administrativ sau disciplinar pentru modul în care își îndeplinește sarcinile, fără ca aceste împrejurări să transforme automat funcția sa într-una care presupune exercitarea autorității publice, conducerea unui colectiv sau administrarea patrimoniului.

143. Această abordare corespunde și explicațiilor Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 15 mai 2017, potrivit cărora, în procesul cercetării judecătorești, instanța trebuie să stabilească „*caracterul și cercul atribuțiilor de serviciu ale inculpatului*”. Prin urmare, calificarea subiectului special nu poate fi făcută în abstract, pornind numai de la apartenența instituțională a persoanei, ci presupune identificarea atribuțiilor juridice concrete și confruntarea lor cu criteriile stabilite de legea penală.

144. Aplicat prezentei cauze, testul care urmează a fi efectuat nu constă, așadar, în a stabili pur și simplu dacă Andrei CONIȘESCU era angajat al Parlamentului, funcționar public ori consultant responsabil de proiectul nr. 1161. Colegiul trebuie să determine, în mod concret, mai întâi, ce drepturi și obligații i-au fost conferite; apoi, prin ce act juridic și în ce modalitate i-au fost conferite; iar în final, dacă acestea presupuneau exercitarea funcțiilor autorității publice, a unor acțiuni administrative de dispoziție sau a unor acțiuni organizatorico-economice.

145. În acest scop, și pentru a răspunde în mod efectiv indicațiilor formulate de Curtea Supremă de Justiție în ciclurile procesuale anterioare, analiza urmează să se deplaseze de la definiția abstractă a art. 123 alin. (1) la statutul juridic concret al lui Andrei CONIȘESCU, modalitatea numirii sale și actele care reglementau atribuțiile funcției de consultant principal al Comisiei economie, buget și finanțe la data faptelor. Numai după stabilirea acestor elemente va putea fi efectuată confruntarea propriu-zisă

dintre competențele inculpatului și cele trei categorii funcționale delimitate de lege și jurisprudență.

146. Din această perspectivă, Ordinul Președintelui Parlamentului SC-2 nr. 5 din 1 februarie 2010 prezintă relevanță pentru stabilirea existenței și temeiului raportului de serviciu al inculpatului. Totuși, actul de numire nu poate fi confundat cu însuși conținutul funcțional al postului. Faptul că o persoană este numită într-o funcție publică demonstrează modalitatea dobândirii acelei funcții, însă, pentru aplicarea art. 123 alin. (1), trebuie stabilit distinct ce împuterniciri juridice au fost conferite prin această numire și prin actele normative care reglementau funcția respectivă.

147. Sub primul aspect, materialele cauzei confirmă că Andrei CONIȘESCU deținea, la data faptelor, funcția de consultant principal al Comisiei economie, buget și finanțe a Parlamentului Republicii Moldova, fiind numit în această funcție prin Ordinul Președintelui Parlamentului SC-2 nr. 5 din 1 februarie 2010. De altfel, însăși acuzarea își construiește învinuirea pornind de la această modalitate de încadrare. Prin urmare, nu există un dezacord cu privire la faptul că inculpatul activa în cadrul unei autorități publice și că raportul său de serviciu avea la bază un act de numire.

148. În acest sens, Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, aplicabilă la momentul faptelor, definea funcția publică drept „*ansamblul atribuțiilor și obligațiilor stabilite în temeiul legii în scopul realizării prerogativelor de putere publică*”, iar funcționarul public drept „*persoană fizică numită, în condițiile prezentei legi, într-o funcție publică*”.

149. Aceeași lege delimita expres funcțiile publice în funcție de nivelul atribuțiilor titularului. Potrivit art. 7 alin. (1), acestea se clasificau în *funcții publice de conducere de nivel superior, funcții publice de conducere și funcții publice de execuție*.

150. În continuare, art. 10 din Legea nr. 158-XVI stabilea că, *categoria funcționarilor publici de execuție include persoanele numite, în condițiile prezentei legi, în alte funcții publice decât cele prevăzute la art.8 și 9*.

151. În același context, se reține că, potrivit art. 9 alin. (2) din Legea nr. 158-XVI, *funcționarii publici de conducere organizează, coordonează, îndrumă și controlează activitățile specificate la art. 3 sub autoritatea unui funcționar public ierarhic superior sau a unei persoane ce exercită funcție de demnitate publică*. Or, funcția de consultant principal nu figurează printre funcțiile de conducere enumerate de lege, iar din probele cercetate nu rezultă că Andrei CONIȘESCU ar fi fost conducător ori adjunct al conducătorului unei subdiviziuni interne sau că ar fi avut în subordine un colectiv de funcționari.

152. Clasificarea ulterioară realizată prin Legea nr. 155 din 21 iulie 2011 nu poate constitui, prin ea însăși, temei juridic pentru determinarea statutului penal al inculpatului

în iulie 2010, deoarece această lege este ulterioară faptelor. Ea prezintă însă o relevanță confirmativă: în Clasificatorul unic al funcțiilor publice, funcția de „*Consultant principal*” în cadrul Secretariatului Parlamentului este identificată prin codul C01, distinct de funcțiile de conducere din categoria B.

153. Curtea Constituțională, în [Hotărârea nr. 24](#) din 10 septembrie 2013, a reprodus această clasificare și a arătat că atribuțiile generice ale consultantului principal constau, între altele, în definitivarea și expertizarea proiectelor de acte legislative și normative.

154. Colegiul consideră însă necesară o precizare esențială. Faptul că funcția de consultant principal este o funcție publică și că, potrivit art. 2 și 3 din Legea nr. 158-XVI, funcțiile publice presupun realizarea unor prerogative de putere publică nu conduce automat la concluzia că orice funcționar public exercită „*funcții ale autorității publice*” în sensul art. 123 alin. (1) din Codul penal.

155. Legea nr. 158-XVI includea între activitățile funcționarilor publici inclusiv „*elaborarea proiectelor de acte legislative și normative*”. Această noțiune administrativă, utilizată pentru delimitarea serviciului public, are însă un obiect și o finalitate diferite de noțiunea penală mai restrânsă care individualiza, la data faptelor, subiectul infracțiunii.

156. O interpretare contrară ar conduce la echivalarea automată a oricărui funcționar public cu o persoană cu funcție de răspundere, deși art. 123 alin. (1) impunea suplimentar ca drepturile și obligațiile conferite persoanei să privească exercitarea funcțiilor autorității publice sau efectuarea acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice.

157. Mai mult, o asemenea echivalare ar lipsi de semnificație modificarea legislativă ulterioară prin care legiuitorul a introdus distinct categoria mai largă a „*persoanei publice*”, categorie care include în mod expres funcționarul public. Tocmai din acest motiv, după cum s-a arătat anterior, calificarea subiectului trebuie realizată funcțional, iar nu prin simpla transpunere a statutului administrativ în dreptul penal.

158. În ceea ce privește atribuțiile efective ale consultantului responsabil, acuzarea a invocat în principal *Instrucțiunea privind lucrul cu documentele în Parlamentul Republicii Moldova*. Potrivit textului reținut în actul de acuzare, pct. 8.4.2 atribuia funcționarilor comisiilor permanente, Direcției documentare parlamentare și Direcției juridice lucrul nemijlocit cu actele legislative; pct. 8.4.3 prevedea prezentarea de către consultantul responsabil a legii și a fișei de însoțire către Secția de redactare; iar pct. 8.4.7–8.4.8 impuneau consultantului verificarea actului redactat înainte de semnarea acestuia de conducere.

159. Probele cercetate nemijlocit în prezenta procedură confirmă, la nivel general, existența unor asemenea atribuții profesionale. Tatiana ROTARU a declarat că atribuțiile consultantului cuprindeau „*finalizarea proiectului de lege*” și „*introducerea*

amendamentelor”, Adrian FETESCU a indicat că aceștia îi revenea confruntarea textului cu ceea ce a fost votat, iar Angela BIEȘU (ENCIU) a arătat că, consultantul principal era responsabil de proiect până la semnarea sa și că o altă persoană nu putea include ori exclude prevederi din text.

160. Aceste atribuții relevă, fără îndoială, un grad semnificativ de responsabilitate profesională în cadrul circuitului legislativ. Consultantul nu era un simplu curier al documentului: acesta pregătea și definitivă textul, introducea amendamentele aprobate, îl confrunta cu stenograma, îl transmitea spre redactare și verifica varianta rezultată. Caracterul important al acestor activități nu este contestat de Colegiu.

161. Ceea ce trebuie însă delimitat este dacă responsabilitatea pentru conținutul unui proiect legislativ echivalează, în sensul strict al art. 123 alin. (1) din Codul penal, cu exercitarea unei prerogative proprii de autoritate, cu conducerea administrativă a altor persoane sau cu administrarea patrimoniului.

162. În ceea ce privește izvorul concret al atribuțiilor de serviciu ale lui Andrei CONIȘESCU, Colegiul observă că acuzarea și-a întemeiat învinuirea, în principal, pe prevederile Instrucțiunii privind lucrul cu documentele în Parlamentul Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Biroului Permanent al Parlamentului nr. 13-XVI din 7 decembrie 2005. Astfel, au fost invocate pct. 1.3 alin. (2), pct. 8.4.2, pct. 8.4.3, pct. 8.4.5 și pct. 8.4.7–8.4.8, din care rezultau obligații referitoare la lucrul cu actele legislative, prezentarea acestora împreună cu fișa de însoțire Secției de redactare, forma în care documentele urmau a fi prezentate și obligația consultantului responsabil de a verifica actul redactat înainte de semnarea acestuia de conducere.

163. Totuși, cercetarea materialelor cauzei nu relevă existența unei fișe de post individuale a lui Andrei CONIȘESCU, valabile la momentul faptelor, prin care să fie determinate exhaustiv drepturile, obligațiile, competențele decizionale, raporturile de subordonare și limitele funcției sale.

164. Dimpotrivă, în materialele examinate se regăsește mențiunea potrivit căreia, la momentul faptelor, o asemenea fișă de post pentru consultant nu era adoptată, aceasta fiind elaborată ulterior. Împrejurarea este relevantă cu atât mai mult cu cât Curtea Supremă de Justiție a indicat anterior anume necesitatea cercetării fișei de post pentru a putea fi stabilite împuternicirile și statutul inculpatului.

165. Lipsa unei delimitări formale suficiente a atribuțiilor rezultă și din concluziile Comisiei parlamentare de anchetă. Între recomandările acesteia s-a regăsit în mod expres obligația Secretarului general de a „*asigura elaborarea fișelor de post pentru funcționarii Secretariatului*”. Această constatare nu demonstrează, prin ea însăși, inexistența oricăror sarcini de serviciu ale consultantului, însă confirmă că, la nivel instituțional, atribuțiile

funcționarilor nu erau delimitate prin instrumente individuale suficient de clare și complete.

166. O dificultate distinctă privește chiar Instrucțiunea nr. 13-XVI din 7 decembrie 2005, pe care acuzarea o situează în centrul delimitării atribuțiilor pretins depășite. Materialele cauzei cuprind Raportul de expertiză al Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului nr. Dj 12-226 din 1 iunie 2012, întocmit în urma demersului adresat Biroului Permanent al Parlamentului, din care rezultă că originalul Instrucțiunii și copia legalizată a acesteia nu se regăseau în arhiva Parlamentului. Totodată, raportul a relevat existența unor ediții ale Instrucțiunii din anii 2005, 2009 și 2011, care prezentau diferențe între ele.

167. Pentru prezenta analiză, Colegiul nu consideră necesar să concluzioneze că simpla lipsă a originalului din arhivă ar lipsi, în mod automat, Instrucțiunea de orice efect juridic. Relevant este însă faptul că, atunci când anume conținutul atribuțiilor conferite unei persoane trebuie să fundamenteze existența unui subiect special al răspunderii penale, textul normativ aplicabil trebuie să poată fi determinat cu suficientă certitudine. Or, lipsa originalului și a unei copii legalizate, nu permite extinderea în defavoarea inculpatului a atribuțiilor sale dincolo de acele obligații care rezultă în mod concordant și neechivoc din ansamblul probelor.

168. Colegiul ține seama și de Regulamentul privind atribuțiile funcționarilor Direcției documentare parlamentare, aprobat la 18 iunie 2001, existent în materialele cauzei. Acest act reglementează însă atribuțiile funcționarilor unei alte subdiviziuni - inclusiv ale șefului Direcției, Secției de redactare, Secției de organizare a lucrărilor în plen, Biroului de dactilografare și Cancelariei; și nu constituie o fișă de post sau un act individual de stabilire a atribuțiilor consultantului principal din cadrul Comisiei economie, buget și finanțe. Prin urmare, acesta poate clarifica delimitarea funcțională dintre subdiviziunile participante la circuitul legislativ, dar nu poate suplini lipsa actului care ar fi stabilit competențele proprii ale lui Andrei CONIȘESCU.

169. Nici Ordinul Președintelui Parlamentului SC-2 nr. 5 din 1 februarie 2010 nu soluționează această problemă. Ordinul confirmă numirea lui Andrei CONIȘESCU în funcția de consultant principal și, prin urmare, demonstrează temeiul dobândirii raportului de serviciu. El nu stabilește însă, prin simplul fapt al numirii, că inculpatului i-ar fi fost conferite competențe în sensul autonom al art. 123 alin. (1) din Codul penal.

170. Colegiul ia în considerare și adresarea Secretarului general al Parlamentului din 18 noiembrie 2011, asupra căreia Curtea Supremă de Justiție a indicat expres că instanțele anterioare trebuiau să se pronunțe. Din aceasta rezultă că Andrei CONIȘESCU era funcționar public și că activitatea sa intra sub incidența normelor de conduită prevăzute de Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008.

171. Această împrejurare confirmă statutul său de funcționar public și existența unor obligații profesionale și disciplinare, însă nu identifică drepturi sau împuterniciri de natura celor prevăzute de art. 123 alin. (1) din Codul penal și, prin urmare, nu poate constitui singură temei pentru calificarea sa drept persoană cu funcție de răspundere.

172. În același timp, declarațiile martorilor reaudiați în prezenta procedură permit stabilirea cu suficientă certitudine a unor sarcini pe care consultantul le exercita în practică. Astfel, au fost descrise atribuții privind finalizarea proiectului de lege, introducerea amendamentelor aprobate, confruntarea textului cu rezultatele ședinței plenare, transmiterea documentului spre redactare, verificarea variantei redactate și continuarea circuitului de semnare.

173. Aceste declarații sunt relevante pentru stabilirea activității efectiv desfășurate, dar trebuie delimitate de cerința juridică a art. 123 alin. (1) din Codul penal. Norma nu definește persoana cu funcție de răspundere prin ceea ce aceasta realiza *de facto* într-o anumită împrejurare, ci prin drepturile și obligațiile care îi sunt acordate, prin lege, numire, alegere sau însărcinare, în vederea exercitării anumitor categorii de funcții.

174. În consecință, practica instituțională sau declarațiile colegilor pot explica modul de desfășurare a circuitului legislativ, dar nu pot crea, prin ele însele, împuterniciri juridice care nu rezultă din actele ce reglementau funcția.

175. În consecință, ansamblul materialelor permite stabilirea certă a statutului lui Andrei CONIȘESCU de funcționar public, a funcției de consultant principal și a unui set de obligații profesionale referitoare la pregătirea și circuitul documentelor legislative.

176. În schimb, nu a fost identificat un act individual în vigoare la data faptelor care să îi definească exhaustiv atribuțiile, originalul ori copia legalizată a Instrucțiunii invocate de acuzare nu s-au regăsit în arhiva Parlamentului, iar actele existente evidențiază chiar necesitatea ulterioară a elaborării fișelor de post. În aceste condiții, nu pot fi deduse în defavoarea inculpatului atribuții suplimentare de autoritate, conducere sau dispoziție care nu rezultă în mod cert din cadrul normativ și probator cercetat.

177. Prin urmare, atribuțiile care pot fi considerate demonstrate trebuie limitate la cele care rezultă concordant din actele și probele cercetate: pregătirea și definitivarea proiectului repartizat, reflectarea amendamentelor aprobate, confruntarea textului cu stenograma, transmiterea spre redactare, verificarea textului și asigurarea circuitului ulterior de semnare.

178. Odată delimitate atribuțiile care pot fi considerate demonstrate prin ansamblul probator cercetat, Colegiul urmează să verifice dacă acestea se încadrează în vreuna dintre cele trei categorii funcționale prevăzute de art. 123 alin. (1) din Codul penal. Norma condiționează calitatea de persoană cu funcție de răspundere de acordarea unor drepturi și obligații „*în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor*

administrative de dispoziție ori organizatorico-economice”. Prin urmare, este suficientă întrunirea uneia dintre aceste modalități, însă existența ei trebuie să rezulte din natura juridică a competențelor conferite persoanei, iar nu din importanța practică a activității acesteia.

179. În ceea ce privește prima dintre aceste modalități, Colegiul nu identifică în atribuțiile stabilite în sarcina lui Andrei CONIȘESCU exercitarea unor funcții ale autorității publice. Activitatea acestuia se desfășura în cadrul procesului legislativ, însă atribuțiile demonstrate aveau caracter pregătitor, tehnico-juridic și de asigurare a circuitului documentar al proiectului. Consultantul pregătea și definitivă textul, reflecta amendamentele aprobate, confrunta varianta rezultată cu stenograma și asigura transmiterea documentului între subdiviziunile implicate, fără a dispune însă de o competență proprie de adoptare, aprobare sau respingere a unei soluții legislative.

180. Astfel, Andrei CONIȘESCU nu avea dreptul de a aproba un amendament, de a exprima voința Comisiei economie, buget și finanțe, de a exercita votul parlamentar ori de a determina, printr-un act juridic propriu, conținutul normativ al unei legi. Acceptarea ori respingerea amendamentelor aparținea organelor și persoanelor investite cu asemenea competențe potrivit procedurii legislative, iar sarcina consultantului era de a transpune în document rezultatul acestor decizii.

181. În acest sens, împrejurarea că un consultant putea interveni material asupra textului proiectului nu este echivalentă cu existența unei prerogative juridice de a stabili conținutul legii. Dimpotrivă, tocmai obligația de a introduce amendamentele aprobate și de a confrunta textul cu stenograma demonstrează caracterul derivat al activității sale: conținutul pe care acesta trebuia să îl reflecte era determinat prin voința organului competent, iar nu prin propria sa decizie.

182. Nici faptul că, în cauza concretă, Colegiul a reținut participarea lui Andrei CONIȘESCU la includerea în varianta finală a unor modificări care nu au fost aprobate prin vot nu poate conduce la o concluzie contrară.

183. Calitatea de subiect special trebuie stabilită prin raportare la competențele conferite legal persoanei, iar nu dedusă din însăși conduita imputată ca depășire a acestora. O acțiune realizată în afara competenței nu poate deveni, prin faptul săvârșirii ei, dovada existenței unei prerogative de autoritate pe care persoana nu o deținea în drept.

184. În consecință, posibilitatea faptică a inculpatului de a influența circuitul ori conținutul material al proiectului nu poate fi echivalată cu investirea sa, în numele statului, cu puterea juridică de a produce prin propriile acte consecințe obligatorii pentru cetățeni. Efectele juridice generale ale Legii nr. 176 au rezultat din adoptarea, semnarea, promulgarea și publicarea actului legislativ, iar nu dintr-un act de autoritate emis de

consultantul principal. Prin urmare, prima modalitate prevăzută de art. 123 alin. (1) din Codul penal nu este întrunită.

185. În continuare, atribuțiile demonstrate nu permit nici încadrarea activității lui Andrei CONIȘESCU în categoria acțiunilor administrative de dispoziție.

186. După cum s-a constatat, acesta deținea o funcție publică de execuție și nu avea în subordine un colectiv de funcționari. Materialele cauzei nu identifică împuterniciri de numire, repartizare a funcțiilor, evaluare, stimulare, sancționare, control ierarhic ori emitere a unor dispoziții de serviciu obligatorii față de alți angajați.

187. Colegiul nu poate asimila nici responsabilitatea pentru un proiect legislativ cu „*administrarea unui sector de muncă*” în sensul art. 123 alin. (1). Repartizarea unui dosar sau a unui proiect unui consultant individualizează sarcina profesională de care acesta răspunde, dar nu îi conferă prin aceasta conducerea unei subdiviziuni, a unui compartiment de activitate ori a unui colectiv. A interpreta în sens contrar ar echivala orice responsabilitate profesională asupra unei lucrări determinate cu exercitarea unor atribuții administrative de dispoziție, extinzând nepermis sfera subiectului special.

188. Nici interacțiunea inculpatului cu funcționarii Secției de redactare nu modifică această concluzie. Faptul că textul era transmis de consultant, că eventualele intervenții asupra fondului trebuiau coordonate cu acesta sau că putea solicita efectuarea unor operațiuni necesare circuitului documentului descrie raporturile funcționale dintre participanții la procedura legislativă.

189. Din actele cercetate nu rezultă însă existența unui raport de subordonare administrativă în temeiul căruia Andrei CONIȘESCU să fi exercitat autoritate de conducere asupra redactorilor ori a altor funcționari.

190. În particular, nici eventuala solicitare ca un document să fie examinat ori redactat cu prioritate nu este, prin ea însăși, suficientă pentru a demonstra exercitarea acțiunilor administrative de dispoziție. O asemenea solicitare poate caracteriza modul concret în care a fost gestionat un proiect, însă nu substituie existența unei împuterniciri legale de conducere a persoanelor cărora le era adresată.

191. În aceste condiții, Colegiul constată că nici cea de-a doua modalitate funcțională nu este întrunită, or, nu s-a demonstrat că Andrei CONIȘESCU era investit cu atribuții de conducere nemijlocită a unui colectiv sau de administrare a unui sector de muncă, în sensul cerut pentru calificarea drept persoană cu funcție de răspundere.

192. În ceea ce privește acțiunile organizatorico-economice, materialele cauzei nu relevă existența unor atribuții ale inculpatului privind administrarea, gestionarea sau dispunerea de patrimoniu, mijloace financiare ori alte bunuri ale Parlamentului sau ale unei alte entități publice. Funcțiile stabilite în sarcina sa erau legate de pregătirea și circuitul proiectelor legislative, fără competențe patrimoniale proprii.

193. Împrejurarea că modificările incluse în Legea nr. 176 au vizat cuantumul unor taxe și puteau produce efecte asupra veniturilor bugetului de stat nu transformă atribuțiile consultantului într-unele organizatorico-economice. Pentru existența acestei modalități interesează competențele de administrare sau dispoziție asupra patrimoniului conferite persoanei, iar nu natura economică a domeniului reglementat prin actul legislativ la elaborarea căruia aceasta a participat.

194. Prin urmare, nici cea de-a treia categorie funcțională prevăzută de art. 123 alin. (1) din Codul penal nu este incidentă.

195. Analizate astfel prin raportare la conținutul lor juridic concret, atribuțiile care au putut fi stabilite în sarcina lui Andrei CONIȘESCU nu se încadrează în niciuna dintre cele trei modalități alternative cerute de art. 123 alin. (1) din Codul penal. Acesta activa într-o instituție de stat și a fost numit într-o funcție publică, însă drepturile și obligațiile demonstrate nu presupuneau exercitarea funcțiilor autorității publice, efectuarea unor acțiuni administrative de dispoziție ori realizarea unor acțiuni organizatorico-economice.

196. Din cele expuse rezultă că, în cazul lui Andrei CONIȘESCU, primele două condiții desprinse din art. 123 alin. (1) din Codul penal sunt întrunite: acesta activa în cadrul unei instituții de stat și a fost numit, printr-un act juridic, în funcția de consultant principal. Nu este însă întrunită cea de-a treia condiție, referitoare la natura drepturilor și obligațiilor conferite persoanei.

197. Or, după cum s-a arătat anterior, condițiile prevăzute de art. 123 alin. (1) au caracter cumulativ. Prin urmare, constatarea faptului că inculpatul era funcționar public, activa în cadrul Parlamentului și avea responsabilități importante în circuitul proiectelor legislative nu este suficientă pentru a-l include în categoria persoanelor cu funcție de răspundere, în sensul normei penale aplicabile în iulie 2010.

198. În consecință, Colegiul constată că Andrei CONIȘESCU nu întrunea, la momentul faptelor imputate, calitatea specială cerută subiectului infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal, în redacția aplicabilă la acea dată.

199. Concluzia nu se întemeiază numai pe denumirea funcției deținute ori pe clasificarea acesteia ca funcție de execuție, ci rezultă din examinarea cumulativă a actului de numire, statutului funcției, cadrului normativ existent, înscrisurilor administrate în cauză și atribuțiilor care au putut fi stabilite efectiv.

200. În același timp, această concluzie nu este infirmată de faptul că legislația ulterioară a inclus funcționarul public în noțiunea mai largă de „*persoană publică*”. După cum Colegiul a stabilit deja, această categorie a fost introdusă ulterior faptelor și nu poate fi utilizată pentru a extinde retroactiv cercul subiecților infracțiunii prevăzute de art. 328 din Codul penal.

201. Problema care este importantă în prezenta cauză nu este dacă Andrei CONIȘESCU ar fi putut fi calificat ulterior drept „*persoană publică*”, ci dacă în iulie 2010 întrunea definiția mai restrânsă a „*persoanei cu funcție de răspundere*”.

202. Lipsa acestei calități are o consecință directă asupra existenței componentei de infracțiune. Subiectul special fiind unul dintre elementele constitutive indispensabile ale infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal, absența sa exclude posibilitatea calificării conduitei reținute în sarcina inculpatului potrivit acestei norme, chiar dacă anumite acțiuni materiale imputate acestuia au fost stabilite prin probe.

203. În acest sens, art. 390 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală prevede că *sentința de achitare se adoptă dacă: 3) fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii*. Acesta este temeiul juridic corespunzător situației constatate în prezenta cauză, întrucât problema nu constă în inexistența faptei materiale sau în faptul că aceasta ar fi fost săvârșită de o altă persoană, ci în lipsa unui element constitutiv necesar pentru încadrarea ei potrivit art. 328 alin. (1) din Codul penal.

204. Odată stabilită lipsa unui asemenea element constitutiv, examinarea în continuare, ca premise autonome ale răspunderii penale, a depășirii vădite a atribuțiilor, a formei vinovăției, a urmărilor prejudiciabile și a legăturii de cauzalitate nu mai poate modifica soluția asupra existenței infracțiunii imputate. Aceste elemente sunt cumulative, iar constatarea eventuală a celorlalte componente nu poate suplini lipsa subiectului special.

205. Prin urmare, deși analiza efectuată în prezenta procedură conduce, la rândul său, la achitarea lui Andrei CONIȘESCU, sentința primei instanțe nu poate fi menținută fără modificări. Aceasta a fost pronunțată asupra acuzației existente la momentul judecării cauzei în prima instanță, în timp ce în procedura de apel învinuirea a fost modificată, cauza fiind examinată în prezent în raport cu art. 328 alin. (1) din Codul penal. În plus, prezenta instanță a stabilit în mod autonom situația de fapt și a fundamentat lipsa componentei de infracțiune prin prisma legii penale aplicabile la data faptelor și, în special, a lipsei calității de subiect special.

206. Raportând concluziile expuse la argumentele apelului procurorului, Colegiul nu poate reține susținerea potrivit căreia rolul activ al lui Andrei CONIȘESCU în definitivarea proiectului și posibilitatea acestuia de a interveni asupra textului ar demonstra, prin ele însele, calitatea de persoană cu funcție de răspundere.

207. Acuzarea a întemeiat această concluzie pe actul de numire, atribuțiile descrise de Instrucțiune, rolul inculpatului în pregătirea textului și posibilitatea de a formula solicitări personalului implicat în redactare.

208. Colegiul nu contestă că inculpatul avea un rol efectiv și important în circuitul proiectului legislativ și nici că activitatea sa depășea simpla transmitere materială a

documentelor. Aceste împrejurări au fost, de altfel, reținute anterior. Ele demonstrează însă natura și întinderea responsabilității sale profesionale, nu existența, în mod automat, a uneia dintre împuternicirile speciale cerute de art. 123 alin. (1) din Codul penal.

209. Nici argumentul potrivit căruia solicitările lui Andrei CONIȘESCU erau executate de personalul Direcției documentare parlamentare nu schimbă această concluzie.

210. Executarea unor solicitări în cadrul circuitului funcțional al unui proiect nu echivalează, în lipsa unei împuterniciri juridice corespunzătoare, cu exercitarea autorității publice sau cu existența unui raport administrativ de dispoziție asupra persoanelor respective. Acuzarea a dedus o asemenea competență din modul concret de colaborare dintre participanții la procesul de redactare, fără a identifica însă izvorul juridic al unei puteri de conducere sau dispoziție.

211. Tot astfel, faptul că inculpatul a participat la pregătirea variantei finale și că, potrivit situației de fapt reținute de Colegiu, a contribuit la includerea modificărilor nevote poate fundamenta aprecierea conduitei sale materiale, dar nu poate servi simultan drept probă a calității de subiect special. Această calitate trebuie să preexiste faptei și să rezulte din statutul și competențele conferite legal persoanei, iar nu să fie dedusă ulterior din modalitatea în care aceasta a acționat.

212. În consecință, argumentele procurorului demonstrează existența unor atribuții profesionale importante și implicarea efectivă a inculpatului în procesul de definitivare a Legii nr. 176, însă nu înlătură concluzia Colegiului că aceste atribuții nu întruneau criteriile funcționale prevăzute de art. 123 alin. (1) din Codul penal. Din acest motiv, criticile apelului referitoare la calitatea lui Andrei CONIȘESCU de subiect al infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) sunt neîntemeiate.

213. În ceea ce privește acțiunea civilă formulată în cadrul procesului penal, Colegiul reține că soluția asupra acesteia este determinată de temeiul achitării inculpatului.

214. Potrivit art. 387 alin. (2) din Codul de procedură penală, *în cazul când se dă o sentință de achitare, instanța: 1) respinge acțiunea civilă dacă nu s-a constatat existența faptei incriminate sau fapta nu a fost săvârșită de inculpat; 2) nu se pronunță asupra acțiunii civile dacă inculpatul a fost achitat pentru că nu sunt întrunite elementele infracțiunii sau există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, prevăzute în art.35 al Codului penal.*

215. În prezenta cauză, după cum s-a reținut anterior, anumite acțiuni materiale imputate inculpatului au fost stabilite, însă conduita respectivă nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal, din cauza lipsei calității de subiect special cerute de norma de incriminare.

216. Prin urmare, situația juridică a cauzei se încadrează în ipoteza prevăzută de art. 387 alin. (2) pct. 2) din Codul de procedură penală, și nu în cea reglementată de pct. 1) al aceluiași alineat.

217. În consecință, Colegiul nu se va pronunța asupra acțiunii civile.

218. Sintetizând cele expuse, Colegiul constată că cercetarea judecătorească efectuată în prezenta rejudecare a permis clarificarea circumstanțelor de fapt relevante și a statutului juridic al lui Andrei CONIȘESCU, iar în urma acestei analize Colegiul a concluzionat că acesta nu întrunea, la momentul faptelor, calitatea specială cerută subiectului infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal.

219. Prin urmare, motivele apelului procurorului prin care se urmărește constatarea vinovăției și condamnarea inculpatului nu pot fi reținute. Această concluzie nu exclude însă admiterea apelului pentru alte considerente de legalitate constatate de instanța de apel în exercitarea efectului devolutiv prevăzut de art. 409 alin. (2) din Codul de procedură penală.

220. Colegiul reține că sentința din 19 octombrie 2015 nu poate fi menținută fără modificări, întrucât aceasta a soluționat acuzația în configurația juridică existentă la data pronunțării sale, în timp ce, ulterior, în procedura de apel, învinuirea a fost modificată, iar prezenta rejudecare are ca obiect acuzația formulată potrivit art. 328 alin. (1) din Codul penal. Totodată, constatările de fapt și fundamentarea juridică reținute de Colegiu nu coincid integral cu cele ale primei instanțe.

221. Menținerea sentinței în asemenea condiții ar crea o neconcordanță între acuzația asupra căreia se pronunță în prezent instanța, situația de fapt stabilită în rejudecare, considerentele prezentei decizii și dispozitivul sentinței primei instanțe. Această neconcordanță urmează a fi înlăturată prin mecanismul prevăzut de art. 409 alin. (2) și art. 415 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală.

222. În consecință, apelul procurorului urmează a fi admis din alte considerente decât cele invocate, sentința primei instanțe urmează a fi casată total, inclusiv din oficiu, iar în urma rejudecării cauzei urmează a fi pronunțată o nouă hotărâre prin care Andrei CONIȘESCU să fie achitat de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal, în temeiul art. 390 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală, deoarece fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

223. În temeiul celor expuse și în conformitate cu art. 387 alin. (2) pct. 2), art. 390 alin. (1) pct. 3), art. 409 alin. (2), art. 415 alin. (1) pct. 2), art. 417 și art. 418 din Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru

D E C I D E:

Se admite apelul declarat de procurorul în Procuratura sectorului Buiucani, mun. Chișinău, Alexei AXENTIEV, împotriva sentinței Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, din 19 octombrie 2015, din alte motive decât cele invocate.

Se casează total, inclusiv din oficiu, în temeiul art. 409 alin. (2) din Codul de procedură penală, sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, din 19 octombrie 2015 și se pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

Se achită Andrei CONIȘESCU de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de **art. 328 alin. (1)** din Codul penal, în temeiul art. 390 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală, deoarece fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

În temeiul art. 387 alin. (2) pct. 2) din Codul de procedură penală, Colegiul nu se pronunță asupra acțiunii civile.

Decizia este executorie din momentul pronunțării, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Președintele ședinței

Denis BĂBĂLĂU

Judecătorii:
JUGANARI

Marcel

POPESCU

Marcel